

Koivulannevan tuulivoimahanke (Haapavesi)

YVA-ohjelmavaiheen lausunnot ja mielipiteet

Cinia Oy

Cinia Oy:llä ei ole tällä hetkellä radiotaajuuksia käyttäviä tai kaapeleihin perustuvia viestiverkkoja Haapavedellä sijaitsevan Koivulannevan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelman suunnittelualueella.

Toteutuessaan tuulivoimapuistohankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä. Emme ole hanketta vastaan, pyydämme kuitenkin huomioimaan Cinian teleliikenteelle aiheutuvat haitat.

Sähkönsiirto johdoista pitää tehdä tuulivoimahankkeen toimesta erikseen vaarajänniteselvitys lähellä olevien Cinian kaapeleiden osalta (risteämät ja rinnakkain kulkevat johdot).

Cinia Oy:llä ei ole muuta lausuttavaa edellä mainittuihin tuulivoimapuistohankkeeseen.

Elisa Oyj

Emme ole hanketta vastaan, pyydämme kuitenkin huomioimaan Elisan teleliikenteelle aiheutuvat haitat.

Kyseisen hankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Fingrid Oyj

Fingrid Oyj on valtakunnallinen kantaverkkoyhtiö, joka vastaa Suomen sähköjärjestelmän toimivuudesta sähkömarkkinalain perusteella sille myönnetyn sähköverkkoluvan ehtojen mukaisesti. Yhtiön on hoidettava sähkömarkkinalain edellyttämät velvoitteet pitkäjänteisesti siten, että kantaverkko on käyttövarma ja siirtokyvyltään riittävä.

Kantaverkkoyhtiöllä on sähkömarkkinalaissa määritelty verkon kehittämis- ja liittämisvelvollisuus. Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää verkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkönkäyttöpaikat ja sähköntuotantolaitokset toiminta-alueellaan.

Kantaverkkoliityntöjen tulee täyttää tekniset vaatimukset, jotka on esitetty Fingridin yleisissä liittämisehdoissa (YLE). Liittämisehtoja noudattamalla varmistetaan järjestelmien tekninen yhteensopivuus. Niissä myös määritellään sopimuspuolten liityntää koskevat oikeudet ja velvollisuudet. Yleisten liittämisehtojen lisäksi voimalaitosten tulee täyttää Fingridin järjestelmätekniset vaatimukset (VJV). Asiakas huolehtii omaan sähköverkkoon suoraan tai välillisesti liittyvien osapuolien kanssa siitä, että myös niiden sähköverkot ja niihin liittyvät laitteistot täyttävät kantaverkkoa koskevat liittämisehdot ja järjestelmätekniset vaatimukset.

Kustakin liittynnästä sovitaan erillisellä liittymissopimuksella tapauskohtaisesti.

Fingrid Oyj:llä ei ole muuta kommentoitavaa materiaaleista. Tässä lausunnossa ei voida ottaa kantaa tarkemmin rakentamiseen tai teknisiin ratkaisuihin. Fingridin johtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Pyydämme toimittamaan lausuntopyynnön ensisijaisesti verkkosivun kautta www.fingrid.fi/risteamalausunnot. Fingridin voimajohdot ovat maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 22 § tarkoittamia voimajohtoja. Tämä lausunto koskee vain Fingrid Oyj:n voimajohtoja.

Fintraffic Lennonvarmistus Oy

Fintraffic Lennonvarmistus Oy vastaa Suomen ilmatilan käytön hallinnasta sekä lentoreitti- ja lennonvarmistuspalveluista 22 lentoasemalla Suomessa. Toimintamme lähtökohtana on aina lentoliikenteen turvallisuus, lentojen sujuvuus ja säännöllisyys.

Ilmailulaki määrää lentoesteistä siten, että rakennelma tai laite ei saa häiritä ilmailua palvelevia laitteita tai lentoliikennettä tai aiheuttaa muutoin vaaraa lentoturvallisuudelle. Ilmailulain 1.10.2023 voimaanastuneen muutoksen mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto selvittää osana lentoestelupa-prosessia lentoesteen vaikutukset lentoliikenteen sujuvuudelle ja lentopaikan pitäjälle.

Haapaveden kaupunki, kaupunginhallitus

Haapaveden kaupunginhallitus toteaa lausuntonaan, että sillä ei ole huomautettavaa Koivulannevan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Haapaveden kaupunki, ympäristöpalvelut Helmi

Yleisesti

Terveysturvallisuuden mukaan elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Elinympäristöön vaikuttavaa toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy.

Hankkeen ympäristövaikutukset arvioidaan ympäristövaikutusten arviointiprosessissa. Hankkeen kannalta keskeisiä arvioitavia terveys- ja ympäristövaikutuksia tulee olla ainakin seuraavat:

- asumisterveysvaikutukset
- vaikutukset alueen pohjavesiin. pohjaveden ottamiseen ja siihen liittyvään vesihuoltoon ja varavesihuoltojärjestelmiin
- maisema-, melu-, välke- ja linnustovaikutukset
- virkistyskäyttöön kohdistuvat vaikutukset
- liikennevaikutukset
- yleiset ja paikalliset luontovaikutukset
- yhteisvaikutusten arviointi läheisten tuulivoimahankkeiden kanssa

Asumisterveysvaikutukset

Asumiseen ja vapaa-ajan asumiseen liittyvät sisämelun toimenpiderajat määritetään STM:n asetuksen mukaisesti (545/2015, 125). Asuinhuoneistossa päiväajan keskiäänitason LAeq (klo 7–22) toimenpideraja on 35 dB ja yöajan keskiäänitaso on LAeq (klo 22–7) toimenpideraja on 30 dB. Yöaikainen (klo 22–7) unihäiriötä aiheuttava melu, joka erottuu selvästi taustamelusta, ei saa ylittää 25 dB yhden tunnin keskiäänitasona LAeq, 1 h (klo 22–7) mitattuna niissä tiloissa, jotka on tarkoitettu nukkumiseen. Toiminnasta ei saa aiheutua asuinhuoneistoissa oleskeleville asetuksen toimenpiderajoja ylittävää meluhaittaa.

Melu- ja tärinä

Tuulivoima-alueen rakentamisessa melua ja tärinää aiheuttavat mm. raskaan kaluston ajoneuvoliikenne sekä maansiirto- ja rakentamistyöt. Alueen tiestön ja tuulivoimaloiden perustamisen rakentaminen aiheuttaa suurimman melupäästön. Toiminta-aikana meluvaikutus muodostuu tuulivoimaloiden käyntiäänestä, joka muodostuu sekä lapojen aiheuttamasta aerodynaamisesta sekä sähköntuotantokoneiston aiheuttamasta melusta. Meluvaikutusten arvioinnin tulee perustua aina asiantuntija-arvioon ja näkemykseen.

Välkevaikutus

Välkemallinnus tehdään windPRO-ohjelmistolla. Varjovälkkeen vaikutusten mallinnuksessa ja tulosten raportoinnissa seurataan ympäristöministeriön julkaisemaa ohjetta "Tuulivoimarakentamisen suunnittelu (Ympäristöministeriö. 2016 0)". On tärkeää, että mallinnustulokset raportoidaan sellaisen asuinrakennusten ja loma-asuntojen osalta, joiden alueella vaikutukset saatetaan kokea häiritsevinä. Vertailukohteeksi tulee valita myös hiukan etäämmällä suunnitelluista tuulivoimaloista sijaitsevia rakennuksia.

Tarvittavat maa-ainekset

Tuulipuistohankkeessa tarvittava maa-ainesten määrä on usein huomattava. Maa-ainesten ottamisalueet on hyvä tarkastella ja arvioida osana hanketta, varsinkin mikäli ne sijaitsevat tuulipuistoalueella tai sen yhteydessä. Joka tapauksessa maa-ainesten ja maanrakennustöiden osuus hankkeissa on merkittävä osa alueen maankäyttöä.

Yhteisvaikutukset

Tuulipuistojen yhteisvaikutusten kokonaisarviointiin tulisi kiinnittää huomiota. Vaikutusalueella tulisi kiinnittää erityistä huomiota viestintään. On tärkeää, että vaikutusalueen ihmisillä olisi mahdollisimman aito mahdollisuus tutustua hankkeisiin ja niiden vaikutuksiin. Erityisen tarpeellisia, välttämättömiä ja keskeisiä ovat monipuoliset melu- ja välkemallinnukset sekä erilaiset havainnekuvat, joissa on mahdollista tarkastella kiinteistökohtaisia vaikutuksia arkeen ja elämään.

Lakiperusteet

Terveystensuojelulaki 763/1994

Terveystensuojeluasetus 1280/1994

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista 545/2015

Ympäristönsuojelulaki 527/2014

Ilmatieteen laitos

Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Koivulannevan tuulivoimapuistohankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta.

Ilmatieteen laitos haluaa kuitenkin tuoda esiin huolensa runsaasta tuulivoimarakentamisesta alueelle, puistot tulevat sääolosuhteitten mukaan aiheuttamaan häiriökaikuja ja heikentämään mahdollisesti alueen sääpalveluja etenkin ukkossadetilanteissa. Ilmatieteen laitos käy keskusteluja kompensatiomittausten järjestämisestä alueille, joilla luotettavat tutkimittaukset ovat haasteellisia. Yhteisvaikutuksesta muiden puistojen kanssa myös Koivulannevan alueeseen voisi kohdistua vaatimus kompensatiomittauksista. Tästä ei ole kuitenkaan vielä konkreettista ehdotusta olemassa.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Koivulannevan tuulipuistohankkeen YVA-ohjelman kohtaan 33.1.18 on jäänyt virheellinen kirjaus lentoestelupaprosessista. Ilmailulaki on muuttunut 1.10.2023 lentoestelupaprosessin osalta. Aiemmin lentoestelupaa varten hakijan tuli pyytää ensin ilmaliikennepalvelujen tarjoajan (Fintraffic Lentoestelupaprosessi Oy:n) lentoestelupaprosessista.

Jatkossa lentoestelupahakemukseen ei tarvitse enää liittää ilmaliikennepalvelujen tarjoajan lausuntoa aiottuun lentoesteeseen. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom pyytää lausunnot lupahakemuksen saatuaan. Lentoestelupaa haetaan aina Traficomilta.

Luonnonvarakeskus Luke

Lausunnossaan Luke pääosin keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Hankkeessa suunnitellaan tehtävän perusteelliset selvitykset kaudella 2024: suurpeto- ja riista-eläinselvitys, susireviirin elinympäristömallinnus, metsäpeuraselvitys, metsäkanalintujen soidinpaikkaselvitys, pesimällinnustokartoitus ja muuttolintuseurannat. Alueelle on tehty useita lumijälkilaskentoja ja alueelle tehdään riistakameraseurantaa. Riistakameraseurannan menetelmiä ei tässä vaiheessa kuvailla.

Linnustokartoitusten osalta Luke huomauttaa, että kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Tällöin selostuksessa tehtävien tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen. Luke huomauttaa, että luontoselvityksissä ei tulisi jättää kartoittamatta tavanomaisia metsäkohteita, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, kuten metsäkanalinnuista, ei jäisi erityiskohteiden varaan. Hankealueelta saattaa jäädä tällöin laajoja alueita kartoittamatta. Soidinselvitysten tulokset ovat tärkeitä, ja ne tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa.

Pintavesistöjen kannalta on olennaista suunnitella hankkeen työt ja rakenteet niin, että vältetään kaikkea kiintoainekuormitusta alueen uomiin. Yhteisvaikutuksia tarkastellessa tulee huomioida, että jokivesistössä vesistöön päätyvä kuormitus vaikuttaa veden laatuun kuormituspisteestä alavirtaan päin koko joen matkalla, toki laimentuen virtaaman kasvaessa.

Hankealue sijoittuu Nivalan susireviirille. Samalle susireviirille kohdistuu useita tuulivoimasuunnitelmia. Hankealueella voi esiintyä myös muita suurpetoja. Hankealue sijoittuu metsäpeuran Suomen selän levinneisyysalueelle.

Luke huomauttaa, että YVA-ohjelmassa käytetyn Luonnonvarakeskuksen metsäpeuran rasteriaineiston esitysmuodon osalta on syytä tarkastaa käytetyn GIS-ohjelmiston säädökset ja perehtyä aineiston mukana tulevaan ohjeistukseen. Metsäpeurojen paikannuksia on mittavasti laajemmalla alueella, mitä ohjelmassa käytetyt kuvat antavat ymmärtää (Kuva 13–2. Luonnonvarakeskuksen (2023) rasteriaineisto metsäpeuran kesä- ja talvilaitumista). Alueen sijoittumista pannoitettujen metsäpeurojen esiintymisalueelle voi tarkastella myös mm. luonnonvaratieto.luke.fi-sivuston karttaosion avulla.

Hankealueen ympäristössä (50 km säteellä) on 32 eri vaiheissa olevaa tuulivoimahanketta, joista useat rajautuvat toisiinsa ja muodostavat laajoja tuulivoima-alueita (YVA-ohjelman s. 28, Kuva 6–7. Koivulannevan tuulipuistohankkeen läheisyyteen sijoittuvat tuulipuistohankkeet).

Tämän hankkeen selostusvaiheessa tulee kiinnittää erityisesti huomiota hankkeen yhteisvaikutuksiin. Direktiivilajien asuttamilla alueilla on otettava huomioon muun tuulivoima- ja uusiutuvan energian rakentamisen ja maankäytön yhteisvaikutus kaikkien kyseisten lajien elinmahdollisuuksien muutoksiin.

Luke huomauttaa, että osalla lajeista tämä mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille (esim. suurpedot, metsäpeura) ja lajin esiintymisalueille suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita.

Lausunnon tiivistelmä

Metsäpeuran osalta tulee huomiota kiinnittää kokonaisvaikutusten arviointiin varovaisuusperiaate huomioiden. Selostusvaiheessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti ympärillä sijaitsevien tuulivoimahankkeiden ja tulevien tuulivoimasuunnitelmien yhteisvaikutuksiin laajemmassa mittakaavassa. Lisäksi on tärkeää keskittyä ekologisten yhteyksien säilyttämiseen. Luke huomauttaa myös, että

osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviereille ja lajin esiintymisalueille (esim. suurpedot ja metsäpeura) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita. Pintavesistöjen kannalta on olennaista suunnitella hankkeen työt ja rakenteet niin, että vältetään kaikkea kiintoainekuormitusta alueen uomiin. Yhteisvaikutuksia tarkastellessa tulee huomioida, että jokivesistössä vesistöön päätyvä kuormitus vaikuttaa veden laatuun kuormituspisteestä alavirtaan päin koko joen matkalla, toki laimentuen virtaaman kasvaessa.

Nivalan kaupunki

Kaupunginhallitus toteaa lausuntonaan, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointisuunnitelmassa tarkastellaan riittäväällä laajuudella menetelmiä, joilla arvioidaan tuulivoimapuiston ja sähkönsiirtoreittien rakentamisen ja käytön aikaisia ympäristövaikutuksia.

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Pohjois-Pohjanmaan liitto on osallistunut hankkeen YVA-menettelyn ennakkoneuvotteluun 15.8.2024.

Maakuntakaava muodostaa keskeisen lähtökohdan seudullisten tuulivoimahankkeiden suunnittelulle. Maakuntakaavan tavoitteena on tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen ja yhteisvaikutusten hallinta koko maakunnan tasolla. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen huomioiminen edellyttää, että kaavan tavoitteet, periaatteet, kaavassa osoitettujen alueiden rajaamisen perusteet ja kaavan suunnittelumääräykset otetaan suunnittelussa huomioon.

Maakuntakaavassa osoitetut tuulivoima-alueet ovat ensisijaisia seudullisten tuulivoima-alueiden sijoittamispaikkoja. Maakuntakaava on luonteeltaan yleispiirteisin alueidenkäytön suunnitelma; siinä esitettyjen tuulivoima-alueiden rajaukset täsmentyvät kuntakaavan yhteydessä laadittavan YVA-menettelyn ja muiden vaikutustarkastelujen perusteella. Maakuntakaavan joustavuudesta johtuen kuntakaavaratkaisu voi riittäväillä selvityksillä perustellen erota maakuntakaavassa osoitetuista tv-alueiden rajauksista. Hankekohtaiset maakuntakaavaa tarkemmat selvitykset, ympäristövaikutusten arviointi (YVA), mukaan lukien yhteisvaikutusten arviointi ovat ratkaisevina tekijöinä tässä arvioinnissa. Käytännössä osa kuntakaavassa esitetyistä tuulivoimaloista voi sijoittua maakuntakaavan tv-alue-rajauksen ulkopuolelle, mikäli eroavaisuus on yksityiskohtaisemmassa kaavassa perusteltu siinä laadituilla, maakuntakaavatasoa tarkemmillä selvityksillä ja vaikutusten arvioinnilla. Tuulivoimaosayleiskaava ei saa kuitenkaan olla ristiriidassa maakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa, eikä kaava saa vaikeuttaa maakuntakaavan toteuttamista.

Hankkeen suhde voimassa oleviin maakuntakaavoihin

Pohjois-Pohjanmaalla on neljä lainvoimaista maakuntakaavaa: 1.-3. vaihemaakuntakaavat ja Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava (2006) on kumoutunut 3. vaihemaakuntakaavan saatua lainvoiman KHO:n päätöksellä 17.1.2022. Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti maakuntakaava ohjaa seudullisesti merkittävää eli lainvoimaisien vaihemaakuntakaavojen osalta vähintään kymmenen voimalaa käsittävän hankkeen tuulivoimarakentamista.

Pohjois-Pohjanmaan lainvoimaisissa 1. ja 3. vaihemaakuntakaavoissa Koivulannevan alueelle ei ole osoitettu seudullisesti merkittävää tuulivoimaloiden aluetta (tv-1). Koivulannevan tuulivoima-alue on voimassa olevien vaihemaakuntakaavojen näkökulmasta seudullisen tuulivoima-alueen määritelmän rajalla. Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavassa seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen kooksi on määritelty 10 voimalaa tai enemmän. Koivulannevan tuulivoimapuiston hankevaihtoehto VE1 (11 voimalaa) on seudullisen mittaluokan tuulivoimapuisto. Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaan seudullisesti merkittävää tuulivoima-aluetta ei voida nyky-lainsäädännön mukaan hyväksyä ennen kuin alue on maakuntavaltuuston hyväksymässä maakuntakaavassa tv-1-alueena (hyväksymispäätös voi olla valituskäsittelyn alaisena). Hankevaihtoehto VE2 (6 voimalaa) ei sen sijaan ylitä seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen kokoluokkaa.

Pohjois-Pohjanmaan liitto tähdentää, että Koivulannevan tuulivoimapuiston hankealueen sijainti suhteessa toiminnassa oleviin tuulivoimapuistoihin ja maakuntakaavassa osoitettuihin seudullisesti merkittäviin tuulivoimaloiden alueisiin (tv-1) on tärkeää huomioida hankkeen YVA- ja kaavoitusmenettelyissä. Koivulannevan hankealueen kaakkoispuolella noin kilometrin etäisyydellä sijaitsee 1. vaihemaakuntakaavan mukainen tuulivoimaloiden alue tv-1 352, Kesonmäki ja vajaan viiden kilometrin etäisyydellä lounaassa tv-1 351, Kivineva, jolla sijaitsee Kukonahon luvitettu tuulivoima-alue. Koivulannevan tuulivoimahankkeen sijoituksessa erityisesti Kesonmäen tuulivoimapuiston ja sen laajennuksen viereen, muodostavat ne yhdessä vaikutuksiltaan seudullisen mittaluokan tuulivoima-alueen. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen näkökulmasta seudullisesti merkittävä kokonaisuus ja yhteisvaikutuksia lisäävä tuulivoimarakentaminen on sijoitettava maakuntakaavassa osoitetulle seudullisesti merkittävälle tv-alueelle.

YVA-ohjelmaraportin tekstissä on kuvattu lainvoimaisten maakuntakaavojen hankealueelle ja sen vaikutusalueelle ulottuvat kaavamerkinnot ja suunnittelumääräykset. Taulukkoon on tarpeen nostaa hankealueelle sijoittuvien merkintöjen lisäksi myös vaikutusalueelle ulottuvat kaavamerkinnot kuten tuulivoimaloiden alue (tv-1), maakunnallisesti arvokas maisema-alue ja kylä (at). YVA-ohjelmaraportista puuttuvat lisäksi sähkönsiirron reittivaihtoehtojen varrelle ja niiden vaikutusalueille sijoittuvien maakuntakaavamerkintöjen esittely. YVA-selostusraportissa on tärkeää esittää myös sähkönsiirron reittivaihtoehdot lainvoimaisten maakuntakaavojen yhdistelmäkartalla ja taulukossa. YVA-selostuksessa on arvioitava hankkeen vaikutukset (ml. sähkönsiirto) näihin kaavamerkintöihin ja suunnittelumääräyksiin.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava ja TUULI-hanke

Pohjois-Pohjanmaan liitossa on vireillä energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan laatiminen. Yhtenä merkittävänä teemana energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa tarkastellaan maakunnan tuulivoiman kokonaisuutta, uusia tuulivoima-alueita ja sähkönsiirtoa maakunnassa. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa osoitetaan lisäksi valtioneuvoston 18.11.2021 päätöksen mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA 2021), uuden luokittelun mukaiset pohjavesialueet (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus), vuosina 2019-2023 kartoitetut ja päivitetty perinnetoipit (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ja Metsähallitus) valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien osien ja kaasuputken yhteystarvemerkinnot. Alkuvuodesta 2025 nähtävillä asetettavassa uudessa ehdotusvaiheessa kaava-aineistoon lisätään valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK 2024, VN 7.11.2024).

TUULI-hanketta (Kestävä tuulivoimarakentaminen Pohjois-Pohjanmaalla) toteutettiin 1.6.2020-30.4.2023 välisenä aikana. TUULI-hankkeessa valmistui useita tuulivoimatuotantoa ja sijoittamista koskevia taustaselvityksiä kuten linnuston päämuuttoreitin päivitysselvitys, viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvitys, susireviiriselvitys, sähkönsiirtoselvitys, maankatkaselvitys ja maisemaselvitys. TUULI-hankkeen sijainninhajausmalli valmistui kesäkuussa 2022 ja sen tulokset olivat energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksessa esitettävien tuulivoima-alueiden lähtökohdina. TUULI-hankkeessa tutkittiin pinta-alaltaan vähintään 7 km² suuruisia tuulivoimaloiden alueita. Luonnos- ja viranomais ehdotusvaiheissa seudullisesti merkittäväksi tuulivoimaloiden alueeksi maa-alueilla (tv-1) määriteltiin vähintään 7 voimalaa. Seudullisesti merkittävän tuulivoimaloiden alueen määritelmä palautettiin julkisessa ehdotusvaiheessa lainvoimaisten 1. ja 3. vaihemaakuntakaavojen mukaiseksi eli seudullisesti merkittävä kokonaisuus on kymmenen (10) tai useampia voimaloita käsittävä tuulivoimahanke.

Maakuntakaavan ehdotusvaiheessa keväällä 2024 toteutettiin Natura-alueita koskeva riskiselvitys, jossa tarkasteltiin Pohjois-Pohjanmaan Natura-alueille tuulivoimarakentamisesta kohdistuvia vaikutuksia ja Natura-alueiden ulkopuolisten suojelualueiden ekologista verkostoa. Selvitys löytyy maakuntakaavoituksen julkisilta verkkosivuilta <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/ilmastomaakuntakaava/#naturariskit>.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava on edennyt julkiseen ehdotusvaiheeseen. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan julkinen ehdotus käsiteltiin maakuntahallituksen kokouksessa

30.1.2025

17.9.2024 § 145 ja se oli nähtävillä 23.9.-24.10.2024 välisenä aikana. Maakuntakaava-aineisto kohdekuvauksineen löytyy maakuntakaavoituksen verkkosivuilta <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/ilmastomaakuntakaava/>.

Maakuntahallitus käsitteli kuulemisaikana saadun palautekoosteen kokouksessaan 19.11.2024 ja kävi maakuntakaavan etenemisestä evästekeskustelun. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan oli määrä valmistua vuoden 2024 aikana, mutta julkisen ehdotusvaiheen runsaan palautteen, sen edellyttämien työneuvotteluiden ja kaava-aineiston täsmentämistarpeen takia hyväksymiskäsittely siirtyy keväälle 2025. Ympäristöviranomaisten lausunnot toivat esiin sen, että energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan kaavaratkaisua on tarkasteltava uudelleen erityisesti Natura 2000-verkoston suojeluperusteiden ja niiden läheisyyteen osoitettujen tuulivoima-alueiden osalta. Tämä tarkoittaa sitä, että vaihemaakuntakaavan tv-alueiden rajaukset tarkentuvat edelleen energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan seuraavassa vaiheessa. Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaan seudullisesti merkittävää tuulivoima-aluetta ei voida hyväksyä ennen kuin alue on maakuntavaltuuston hyväksymässä maakuntakaavassa seudullisesti merkittävänä tv-alueena. Maakuntavaltuuston hyväksymispäätös voi olla valituskäsittelyn alaisena oikeusasteissa eli maakuntakaavan ei tarvitse olla lainvoimainen (kuulutettu voimaan ilman lainvoimaa MRL 201 §). Kuntakaavan selvitykset ja kaavoitus voivat kuitenkin edetä ehdotusvaiheen kuulemiseen saakka ennen maakuntakaavan voimaan kuuluttamista.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan missään vaiheessa Koivulannevan alueelle ei ole osoitettu tuulivoimaloiden aluetta. Tämä tarkoittaa sitä, että alueelle ei voida hyväksyä seudullista eli 10 tai sitä enemmän sisältävän voimalan tuulivoimapuistoa. Kuten edellä lausunnossa on mainittu, YVA- ja kaavoitusprosessin aikana laadittavien selvitysten ja vaikutusarviointien perusteella on selvitettävä, millaiset toteuttamismahdollisuudet Koivulannevan hankkeella on sen sijoituessa voimassa olevan maakuntakaavan tv-1 alueen viereen, muttei sen alueelle tai siihen tukeutuen. Yhdessä alueet muodostavat vaikutuksiltaan seudullisen mittaluokan tuulivoima-alueen.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan julkiseen ehdotukseen on täsmennetty useiden kaava-merkintöjen selityksiä ja suunnittelumääräyksiä. Myös tuulivoimarakentamisen yleistä suunnittelumääräystä on uudistettu. Koivulannevan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmaraportissa on huomioitu nämä uudet suunnittelumääräykset. YVA-selostusvaiheessa on arvioitava Koivulannevan tuulivoimahankkeen vaikutuksia energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa osoitettuihin kaavamerkintöihin ja suunnittelumääräyksiin ja jatkosuunnittelussa varmistuttava energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan suunnittelumääräyksiä toteutumisen.

Maakuntakaavan tv-alueen rajaukseen liittyvät tekijät ja maakuntakaavoituksen aikana laaditut selvitykset (erityisesti maakotka-, maisema- ja Natura-alueita ja ekologista verkostoa koskevat selvitykset) tulee huomioida Koivulannevan tuulivoimahankkeen YVA- ja kaavoitusmenettelyissä. Koivulannevan tuulivoimahankkeen jatkosuunnittelussa on myös kiinnitettävä erityistä huomiota energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan kaavaehdotuksen kaavaratkaisuun ja alueita koskeviin tunnistettuihin vaikutuksiin, jotka esitetään kaavaselostuksessa ja alueiden kohdekuvauksissa.

Sähkönsiirto

Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää hyvänä, että hankkeen ensisijaisena liittymisvaihtoehtona sähköverkkoon tarkastellaan maakaapelointia nykyisen Elenian 110 kV:n voimajohtoon hankealueen itäpuolelle. Tämä ratkaisu vähentää hankkeen sähkönsiirron kielteisiä vaikutuksia huomattavasti. Kahdessa vaihtoehtoreiteissä (SVE 1a ja SVE 2a) tarkastellaan 110 kV:n ilmajohtoa Uusnivalan sähköasemalle, joka sijoittuisi osan matkastaan uuteen johtokäytävään ja osan matkastaan olemassa olevien voimajohtojen rinnalle johtokäytävää leventäen. Fingrid Oyj:n Pikkarala-Alajärvi 2x400 kV voimajohtojen rinnalle on suunniteltu myös Rahkola-Hautakankaan ja Puutionsaaren yhteinen 400 kV:n voimajohto tuulivoimapuistosta Uusnivalan sähköasemalle. Huomioitavaa on myös, että vaihtoehdon SVE 2a:n varrelle sijoittuu Ylivieskan Vasaman tuulivoimapuisto ja vaihtoehdon SVE 1a varrelle myös Puutionsaaren tuulivoimapuisto sekä näiden maakaapelireitit Uusnivalan sähköasemalle.

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihe- ja maankäytön julkiseen ehdotukseen uudistettiin tuulivoimarakentamisen yleisiä suunnittelumääräyksiä sähkösiirron osalta: *"Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimama-alueiden liittämisen sähköverkkoon on ensisijaisesti keskitettävä samaan tai olemassa olevaan johtokäytävään ja yhteispylväisiin. Suunnittelua on tehtävä yhteistyössä muiden energiantuotannon hanketoimijoiden, kuntien, viranomaisten sekä kanta- ja alueverkkoyhtiöiden kanssa. Lisäksi on arvioitava sähkösiirron yhteisvaikutukset muiden voimajohtohankkeiden kanssa sekä maalla että merellä."*

Vaikutukset maisemaan

Koivulannevan tuulivoimahanke sijoittuu kolmen maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen väliin. Pohjois- ja koillispuolella, noin 1,9 km etäisyydellä lähimmästä voimaloista sijaitsee maakunnallisesti arvokas Vatjusjärven kulttuurimaisema-alue ja noin 8,3 km etäisyydellä Pyhäjokilaakson, Mustikkamäen ja Sulkakylän kulttuurimaisema-alue. Hankealueen lounais- ja eteläpuolella noin 5,8 km päässä lähimmästä voimaloista sijaitsee maakunnallisesti arvokas Malisjokivarren kulttuurimaisema-alue. Kokonaiskorkeudeltaan maksimissaan 350 metriin kohoavat tuulivoimalat tulevat muuttamaan maisemakuvaa Haapaveden ja Nivalan ympäristössä.

Energia- ja ilmastovaihe- ja maankäytön laatimisen tueksi valmistui toukokuussa 2023 selvitys tuulivoimarakentamisen vaikutuksista maisemaan. Selvitys löytyy TUULI-hankkeen nettisivuilta (<https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/omat-hankkeet/tuuli-hanke/>). Maisemaselvityksen mukaan Koivulannevan tuulivoimapotentiaaliselle alueelle (SOM 180, kohdekortti nro 140) Malisjokivarren sekä Pyhäjokilaakson, Mustikkamäen ja Sulkakylän maakunnallisesti arvokkaille kulttuurimaisema-alueille kohdistuvat vaikutukset voivat muodostua paikoin suuriksi. Maakunnallisesti arvokkaalle Vatjusjärven kulttuurimaisema-alueelle vaikutukset ovat erittäin suuret. Koivulannevan tuulivoima-alue muodostaa jo rakennettujen tai luvittujen voimaloiden kanssa yhteisvaikutuksia lähivaikutusalueen maakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille sekä lähialueen suo- ja peltoalueille.

YVA-selostuksessa hankkeen vaikutukset arvokkaisiin kulttuurimaisema-alueisiin ja merkittäviin rakennetuihin kulttuuriympäristöihin on arvioitava huolellisesti ja huomioitava ne myös yhteisvaikutusten arvioinnissa. Vaikutusarvioinnissa on myös esitettävä lievennystoimenpiteitä, joita on esitetty myös maisemaselvityksen kohdekortissa.

Vaikutukset ekologiseen verkostoon

Natura-alueet, luonnon ydinalueet ja niiden väliset ekologiset yhteydet muodostavat ekologisen verkoston, jolla luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja eläinten liikkumisen turvaaminen ovat erityisen tärkeitä. Pohjois-Pohjanmaan liiton valmistuneessa Natura-alueita koskevassa selvityksessä täydennettiin ja määriteltiin Pohjois-Pohjanmaan ekologiset yhteydet ja luonnon ydinalueita yhdistävän ekologisen verkoston rajaus ohjaamaan tuulivoimarakentamista ja välttämään maankäytön muutoksille herkkiä alueita. Tämä ekologinen verkosto esitetään Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihe- ja maankäytön julkisen ehdotusvaiheen selostuksen liitekartalla 1 (Tuulivoima, luonnon monimuotoisuus ja energiansiirto). Nyt valmistunut selvitys on tarkentanut TUULI-hankkeen viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvityksessä määriteltyjä ekologisia yhteyksiä ja se korvaa aiemmat TUULI-hankkeen selvityksessä määritellyt ekologiset yhteydet.

Koivulannevan hankealue sijoittuu ekologisen verkoston ydinalueita nrot 2, 4 ja 6 yhdistävän ekologisen verkoston varrelle. Kyseinen osa ekologista verkostoa on selvityksessä tunnistettu myös metsäpeuraverkostoksi. Pohjois-Pohjanmaan Natura-alueita ja ekologista verkostoa koskeva selvitys on huomioitava Koivulannevan tuulivoimahanke- ja kaavoitusmenettelyssä. Tarkemmassa hankesuunnittelussa on kiinnitettävä suurta huolellisuutta ekologisten yhteyksien säilymiseen ja ekologisen verkoston toimivuuteen. Hankesuunnittelussa on varmistettava vaikutusarvioinnin ja mahdollisten lieventämistoimenpiteiden avulla Natura 2000-verkoston ja ekologisten yhteyksien säilyminen.

YVA-ohjelmassa on tuotu esiin hankealueen sijoittuminen Nivalan susireviirille. Nivalan susireviirille sijoittuu seitsemän tuulivoima-alueita. Mikäli kaikki tuulivoima-alueet rakentuvat kokonaisuudessaan, on laajoja alueita susireviirien sisällä tuulivoimaloiden vaikutuspiirissä, mikä kasvattaa merkittävästi riskiä sille, että myös susien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja heikennetään tai hävitetään. Koivulannevan hankekohtaisessa suunnittelussa on huomioitava ajantasaiset susireviirit (Luonnonvarakeskus LUKE) ja arvioitava tuulivoimahankkeen vaikutukset susien lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin yhdessä toteutuneiden, luvitettujen ja vireillä olevien tuulivoimahankkeiden kanssa. Vaikutusten arvioinnissa on syytä tarkastella useita peräkkäisiä vuosia, sillä alueet, joilla on säännöllisemmin ollut susireviiri, ovat alueita, joilla on edellytykset suden lisääntymiselle.

Vaikutukset linnustoon

Koivulannevan tuulivoimahanke sijoittuu kurjen kevät- ja syysmuuttoreittien varrelle ja tämä on tuotu esiin hankkeen YVA-ohjelmassa. TUULI-hankkeen linnuston päämuuttoreitin päivitysselvityksessä vuonna 2021 päivitettiin tiedot lintujen lajikohtaisten päämuuttoreittien sijainnista Pohjois-Pohjanmaan alueella (<https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2021/12/Linnuston-paamuuttoreitin-paivitysselvitys-2021.pdf>). Selvityksessä tarkasteltiin Pohjois-Pohjanmaalle suunnitellun tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden vaikutuksia muuttolinnustoon, ajantasaistettiin pohjatiedot maakunnan muuttolinnustosta ja annettiin suosituksia muuttolinnuston huomioimiseksi tuulivoimarakentamisessa. Lajikohtaiset päämuuttoreitit tulee aina huomioida erityisesti yksittäisten hankkeiden vaikutusarvioinneissa. Tarkemmassa suunnittelussa (YVA- ja kaavoitusmenettelyssä) on kiinnitettävä erityistä huolellisuutta arvioitaessa hankkeen vaikutuksia kurkimuuttoon. Koivulannevan tuulivoimahankkeen yksityiskohtaisemmassa jatkosuunnittelussa on varmistuttava, että toteutuneiden tuulivoimapuistojen ja vireillä olevien hankealueiden väliin jää riittävän leveitä voimavapaita vyöhykkeitä, joita pitkin linnut voivat turvallisesti muuttaa vallitsevaan muuttosuuntaansa. Tämä edellyttää yhteisvaikutusten arviointia muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.

Yhteisvaikutukset

Hankealueen lähiympäristössä on toiminnassa tuulivoimapuistoja ja vireillä useita uusia tuulivoima-alueita. Koivulannevan hankealueen kaakkoispuolella sijaitsee Kesonmäen ja Hankilannevan tuulivoimapuistot. Näiden ympärille on vireillä molempien tuulivoimapuistojen laajennukset. Hankealueen lounaispuolella on luvitettu Kukonahon tuulivoimapuisto ja luoteispuolella luvitettu Puutionsaaren tuulivoimapuisto. Läntisten sähkönsiirtoreittien varrelle sijoittuu Vasaman ja Urakkannevan tuulivoima-alueet. Merkittävimmät todennäköiset yhteisvaikutukset (ml. sähkönsiirto) kohdistuvat arvokaisiin maisema-alueisiin, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, ekologiseen verkostoon, suteen ja linnustoon. Yhteisvaikutusten arviointiin on kiinnitettävä erityistä huolellisuutta ja esitettävä lievennystoimenpiteitä.

Pohjois-Pohjanmaan museo, arkeologinen kulttuuriperintö

Hankealueella ei sijaitse tunnettuja muinaismuistolaita (295/1963) rauhoitettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisen kulttuuriperinnönkohteita. Hankealueelle ei ole tehty arkeologista inventointia. Sähkönsiirtoreittivaihtoehdon SVE1 läheisyydessä sijaitsee löytöpaikka *Aholan Rehulan kaarto* (1000012012). Reittivaihtoehdon SVE2 läheisyydessä sijaitsee yksi kiinteä muinaisjäännös *Löytölänperä* (1000037641). Reittivaihtoehdon SVE4 läheisyydessä sijaitsee kaksi kiinteää muinaisjäännöstä *Rapinoja* (1000028913) ja *Isovuori* (1000050736) sekä kaksi muuta kulttuuriperintökohdetta, *Rapinoja eli Kukkola* (1000028921) ja *Vattu* (1000028923). Sähkönsiirtoreitit ovat kuuluneet joiltakin osin aikaisempiin inventointeihin. Inventoinnit eivät kuitenkaan ole olleet kattavia ja niille tulee toteuttaa arkeologinen inventointi kuten hankealueellekin.

Hankealueelta ja voimajohtoreittien läheisyydessä sijaitsee Museoviraston ja Oulun yliopiston LIDARK-hankkeessa tunnistettuja tervahautoja tai hiilimiiluja.

Kohteet tulee huomioida inventoinnissa. Alla luettelo kohteiden koordinaattitiedoista:

1. tervahauta 7103464 416965

2. tervahauta	7103078	419614
3. tervahauta	7103418	420096
4. tervahauta	7104898	422885
5. tervahauta	7106873	423600
6. tervahauta	7111910	424076
7. tervahauta	7100978	419823
8. miilu	7100966	420714
9. miilu	7100963	420728
10. miilu	7100957	420742
11. miilu	7100948	420762
12. tervahauta	7098386	420595
13. tervahauta	7078131	416455

Koska kyse on yleisestä työhankkeesta, vastaa hankkeen toteuttaja muinaismuistolain (295/1963) 15 §:n mukaan arkeologisista tutkimuksista koituvista kustannuksista. Tietoa arkeologisten kenttätöiden tilaamisesta sekä arkeologisista toimijoista on Museoviraston verkkosivuilla osoitteessa: <https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-tilaaminen>. Osoitteessa on myös luettelo arkeologisista toimijoista. Tämä Museon lausunto tulee liittää tarjouspyyntöön liitteeksi.

Arkeologinen inventointi tulee suorittaa noudattaen Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeita, jotka löytyvät Museoviraston verkkosivulta: <https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus>. Arkeologisen tutkimuksen tekijän tulee toimittaa raportit digitaalisena arviointia varten Pohjois-Pohjanmaan museolle (kulttuuriymparisto.ppm@ouka.fi). Raportin lisäksi museolle on toimitettava kohteiden sijaintitiedot ja rajaukset digitaalisena paikkatietomuodossa. Arvioinnissa varmistetaan, että selvitykset vastaavat niille asetettuja tavoitteita ja laatuohjeita. Raportti toimitetaan arvioinnin jälkeen Museovirastoon, jossa se tallennetaan sähköiseen asianhallintajärjestelmään ja julkaistaan palvelussa <https://asiat.museovirasto.fi/>. Verkossa julkaistava tutkimusraportti ei saa sisältää yksityishenkilöiden henkilötietoja, esim. maanomistajan nimiä tai osoitteita. Tutkimusraporttien tiedot tallennetaan myös muinaisjäännösrekisteriin, jonka tietoja voi selata kaikille avoimessa Kulttuuriympäristön palveluikkunassa www.kyppi.fi.

Hankealueen inventoinnissa tulee huomioida koko hankealue keskittyen arkeologisesti potentiaaliin alueisiin sekä muuttuvan maankäytön alueisiin. Inventoinnissa tulee tarkastaa tuulivoimaloiden paikat huomioiden tv-alueiden laajuudet, sillä rakennuslupa voidaan myöntää minne tahansa tv-alueen sisäpuolelle. Tarkasteltavan muuttuvan maankäytön osalta tulee muinaisjäännösten osalta huomioon ottaa ja selvittää myös tie- ja maakaapelilinjat, sähköasemien alueet ja muuntaja-alueet sekä rakentamisessa mahdollisesti tarvittavien maa-ainesten ottopaikat. Sähkönsiirtolinjat tulee tarkastaa riittävän laajalti noin 200 metrin säteellä linjasta. Inventoinnissa tulee kiinnittää huomiota myös historiallisen ajan kohteisiin. Uusille kohteille tulee määrittää aluerajaus. Inventoinnissa tulee hyödyntää ajantasaisinta ja tarkinta Maanmittauslaitoksen tuottamaa laserkeilausaineistoa.

Arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvissa vaikutuksissa tulee huomioida tuulivoimaloiden sijainnin, tiestön, sähkönsiirron, sähköaseman ja maakaapelilinjojen lisäksi mahdolliset maa-aineksen ottopaikat ja mahdolliset maan läjityspaikat sekä väliaikaiset nosto-, varastointi-, pysäköinti- ja työmaaparakkialueet. Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida myös mahdolliset hankealueen ulkopuolelle kohdistuvat toimenpiteet kuten teiden perusrakennukset. Myös näissä tapauksissa tulee selvittää tulevatko toimenpiteet kohdistumaan arkeologiseen kulttuuriperintöön. Kyseiset rakentamistoimenpiteet tulee ottaa huomioon arvioitaessa hankkeen suoria ja epäsuoria vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön. Rakentamisen aikaisissa vaikutuksissa tulee ottaa huomioon myös kuljetus- ja ajoreitit ja varastointialueet. Voimajohtolinjan käytön aikaisia vaikutuksia muinaisjäännöksiin voivat aiheuttaa esimerkiksi voimajohtolinjan hakkuut ja raivaukset sekä voimajohtolinjan huoltotoimenpiteet ja lopulta voimajohtolinjan käytöstä poistamisen aikaiset purkutoimenpiteet. Voimajohtolinjan rakentamiseen käytettävät pylvästyypit saattavat olla haruksellisia. On huomattava, että muinaisjäännösten säilymisen kannalta, pylväitä ei tule sijoittaa niin, että muinaisjäännös jäisi

harusten väliselle alueelle. Myös väliaikainen toiminta voi vahingoittaa tai tuhota arkeologista kulttuuriperintöä.

Jatkosuunnittelussa museo edellyttää, että vaikutusten arvioinnissa huomioidaan arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet alakohteineen koko siihen kuuluvan muinaisjäännösalueen alueelta. TV-alueen kaavamääräyksen mukaan tuulivoimalat on mahdollista sijoittaa mihin tahansa kohtaan tv-alueella. Tämän vuoksi vaikutusten tarkastelualueena tulee olla tv-alue, ei voimalan keskipiste. Samoin tielinjojen ja sähkölinjojen vaikutusalue ulottuu keskilinjaa laajemmalle. Tuulivoimahankkeissa tieverkoston leveys tulee yleensä olla vähintään 4,5–5 metriä leveitä ja puustosta vapaaksi raivattava huoltotieaukko noin 10-20 metriä leveä. Tämän lisäksi tiealueeseen kuuluu myös mahdolliset levennykset, ojat ja läjitysalueet. Vaikutuksia muinaisjäännöksiin tulee tarkastella teiden ja voimajohtolinjojen koko leveydeltä, ei vain keskilinjalta. Arkeologisten kohteiden huomioiminen koko aluerajauksensa alueelta muuttuvan maankäytön ulkoreunaan on tärkeää, koska muutoin vaikutusten arviointi vääristyy.

Vaikutusten arvioinnin yhteydessä tulisi esittää karttaleikkeellä sellaiset kohteet, jotka sijaitsevat rakentamistoimenpiteiden lähellä ja joihin voi kohdistua vaikutuksia. Hankkeen vaikutusten minimoimiseksi voimaloiden, sähköasemien, maakaapelireittien, tielinjojen, voimajohtoreiteillä, sen lähi-alueella ja kulkureittien läheisyydessä sijaitsevat arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet tulee merkitä maastoon rakennustöiden ajaksi. Vaikutusten minimoimiseksi tulee hakkuissa jättää pitkät kanot rakennustoimien vaikutusalueille sijaitsevien kohteiden ympärille. Tämä auttaa kohteita erottumaan maastosta työskentelyn aikana ja ne on myös helpompi merkitä maastoon.

Arkeologiset kohteet ovat osa laajempaa kulttuuriympäristöä ja ne kertovat ympäristön hyödyntämisestä eri aikoina. Hankkeella voi siten olla vaikutuksia kohteiden paikallishistorialliseen arvoon, edustavuuteen ja kohteiden kokemiseen maiseman muutoksen myötä. Vaikutuksia arvioitaessa onkin huomioitava kohteiden suhde ympäröivään maastoon ja maisemaan.

Pohjois-Pohjanmaan museo, rakennettu kulttuuriympäristö

Maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten osalta määritellään vaikutuksen laajuus, luonne ja merkittävyys. Maisemavaikutusten arviointimenetelminä käytetään etäisyysvyöhyketarkastelua, maisema-analyysiä, kuvasovitteina tehtyjä havainnekuvia, näkymäalueanalyysiä sekä maastohavaintoihin perustuvaa asiantuntija-arviota. Näiden avulla muodostetaan käsitys maiseman ominaispiirteistä, arvoista, maiseman muutosherkkyydestä sekä näihin kohdistuvista vaikutuksista.

YVA-ohjelmassa on listattu kattavasti 35 km etäisyydellä sijaitsevat arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt. Lähimmillään hankealueen koillispuolella noin 1 km etäisyydellä hankealueen rajasta sijaitsee maakunnallisesti arvokas Haapaveden Vatjusjärven kulttuurimaisema ja noin 5 km etäisyydellä Malisjokivarren kulttuurimaisema.

Pohjois-Pohjanmaan museo katsoo, että vaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota hankkeen vaikutuksiin Vatjusjärven kulttuurimaisemaan. Myös hankealueen yhteisvaikutukset viereisten, toiminnassa olevan Kesonmäen ja luvitetun Kukonahon, kanssa tulee selvittää.

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos (liitettä ei esitetä tässä)

Pelastusviranomaisen on tutustunut aineistoon ja pyytää huomioimaan liitteenä olevat Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen ohjeen tuulivoimapuiston suunnitteluun ja rakentamiseen.

Pelastuslaitos antaa tarkemmat tuulivoimaloiden riskienhallintaan ja operatiivisiin toimintaedellytyksiin liittyvät lausunnot pyynnöstä rakennuslupavaiheessa.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry

Ekologiset yhteydet

Alueen vieritse on merkitty ekologinen yhteys.

Ote Tuuli-hankkeen viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvityksestä:

3) Kärsämäki - Merijärvi Yhteys saa alkunsa yhteydeltä 2 ja se yhdistää Kalajoen ja Pyhäjoen väliin jäävät yhtenäiset metsäalueet toisiinsa ja päättyy rannikon suuntaiselle viheryhteydelle, joka on osoitettu 2. vaihemaakuntakaavassa. Yhteyden varrelle jäävät myös alueen vähälukuiset ja pienialaiset luonnonsuojelualueet. Yhteys myös noudattaa hirvieläinten vakiintuneita tienlylyspaikkoja.

On ongelmallista, että hankkeita suunnitellaan ekologisen yhteyden päälle tai viereen. Vähintään tulee tehdä riittävät selvitykset yhteyden säilymisen vuoksi, ja tarvittaessa poistaa suunnitelmista liian lähelle tulevia voimaloita tai tiestöä.

Linnusto

BirdLife Suomen tekemän selvityksen mukaan Koivulannevan tuulivoimapuiston alue sekä sähkönsiirtoreitit sijoittuvat kurjen päämuuttoreitille syksyllä. Kurjen syysmuutto etenee syksyllä kahdessa osassa, joista itäisempi puolisko kulkee Oulun kaakkoispuolelta etelälounaaseen Suomenselän yli Pirkanmaalle, josta reitti jatkuu edelleen Uudenmaan rannikolle. Kurjen keväinen muuttoreitti kulkee hankealueen länsipuolella sen välittömässä läheisyydessä. Kovassa sivutuulessa muuttovirta voi siirtyä useita kymmeniä kilometrejä keskimääräistä länнемäs tai idemmäs. Muiden lintulajien päämuuttoreitille Koivulannevan hankealue ei sijoitu.

Tuleeko kurkien syysmuuttoreitille liikaa häiriötä etenkin eri hankkeiden yhteisvaikutusten osalta? Ympäristöministeriön ohjeen 6/2016 mukaan päämuuttoreiteille ja päämuuttoreittien keskittymä- eli pullonkaula-alueille ei tule sijoittaa uutta tuulivoimaa. Herääkin kysymys, miksi tämä hanke on edes alustavasti suunnitteilla?

Hankealueella on potentiaalisia metson soidinpaiikkoja. Ne tulee tarkoin selvittää ja säilyttää niihin riittävä etäisyys voimalapaikkoja suunniteltaessa. Kanalinnut ovat erityisen herkkiä törmäämään voimaloihin ja tämä tulee tarkoin huomioida voimaloiden toteutuksessa.

Susireviiri

Hankealue sijaitsee Nivalan susiparireviirillä. Susi on luontodirektiivin liitteen IV(a) laji ja sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen on kielletty. Tämä on otettava huomioon, jos mahdollisessa rakennusvaiheessa alueella on aktiivinen susireviiri.

Suhde energia- ja ilmastomaakuntakaavaan

Energia- ja ilmastovaihekaavan ehdotuksessa ei ole varausta lainkaan Koivulannevan kohdalla. Hanke on kyllä vireillä ja siitä on kaavoitusaloite kunnassa hyväksytty. Koivulanneva sijoittuu Vatjusjärven eteläpuolelle ja melko välittömästi sen itäpuolella on varaus Kesonmäki tv-1 352, joka on lainvoimainen. Yhteisvaikutukset voivat ylipäänsä vaatia ainakin ympäristövaikutusten arvioinnin, mutta saattaa vaatia myös maakuntakaavan varauksen, vaikka hanke etenisi kuuden voimalan kokoisena. Vatjusjärven eteläpuolelle on muodostumassa laaja yhtenäinen muuri tuulivoimaloita, joiden vaikutukset tulevat olemaan suuret.

Mielestämme energia- ja ilmastomaakuntakaavassa on jo riittävästi varauksia tuulivoimalle ja niiden optimaalinen sijainti on sijainninhajausmallin avulla määritelty. Mikäli näitä kaavaehdotuksen ulkopuolisia hankkeita hyväksytään, se heikentää maakuntakaavan ohjausta ja vaikuttavuutta. Myös hankkeiden yhteisvaikutuksen lisääntyvät tavalla, jota ei ole ennakkoon voitu huomioida.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa
YVA-selostuksessa todetaan yhteisvaikutuksista:

Elinolojen ja viihtyvyyden näkökulmasta yhteisvaikutuksia arvioidaan erityisesti maisemaan, melu- ja välikeolosuhteisiin sekä virkistyskäyttöön kohdistuvien vaikutusten kautta. Yhteisvaikutusten arvioinnissa huomioidaan ainakin Koivulannevan suunniteltua tuulipuistohanketta lähimmät tuulipuistohankkeet: Kesomäki ja Kesomäen laajennus, Kukonaho, Hankilanneva, Hankila-Hautaneva, Hakulinkangas, Vasama, Urakkaneva, Puutionsaari, Rahkola-Hautakangas, Sikokangas, Haaponeva (kts. 6.5), keskittyen lähempänä sijaitseviin Kesomäen toiminnassa olevaan tuulipuistoon ja sen laajennushankkeeseen sekä Kukonahon hankkeeseen. Yhteisvaikutusten arvioinnissa huomioitavat hankkeet tarkentuvat hankkeen edetessä ja huomioitavat hankkeet voivat vaihdella vaikutustyypeittäin.

Yhteisvaikutusten selvittämisestä on jäänyt mainitsematta se tärkein eli luontovaikutukset. Vaikutukset on syytä selvittää ainakin lintujen muuttoreittien, erämaisuuksia kaipaavien lajien sekä ekologien yhteyksien osalta.

Sähkönsiirto

Sähkönsiirtoreittivaihtoehdosta kaikki muut paitsi SVE3 ovat lähtökohtaisesti ongelmallisia pelkästään pituutensa takia. Valtavasti hiilinielua menetetään pelkästään siirtolinjojen raivauksessa, mikäli joku 17-22,5 kilometrin pituisista vaihtoehdoista valitaan.

Kompensaatio

Kaikkiin luontokatoa aiheuttaviin hankkeisiin tulisi lähtökohtaisesti sisältyä kompensatiotoimia vastaavilla luontotyypeillä ja elinympäristöissä. Mitä VALOREM Energies Finland Oy aikoo tehdä kompensoidakseen hankkeen haittoja luonnolle, mikäli hanke toteutuu? Kompensaatiosuunnitelman voisi esitellä YVA-selostuksessa.

Suomen Erillisverkot

Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.

Säteilyturvakeskus (STUK)

Säteilyturvakeskuksella ei ole lausuttavaa Koivulannevan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmaan (POPELY/2897/2024).

Telia Finland Oyj

Telia Finland Oyj:llä (Telia) ei ole hankkeesta huomautettavaa, mutta jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Lisätietoja antaa tarvittaessa production-desk@teliacompany.com.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES)

Ei anna lausuntoa.

Väylävirasto

Tuulivoimaloiden sijaintia suhteessa liikenneväyliin ohjeistetaan Väyläviraston tuulivoimalaohjeessa (Liikenneviraston julkaisu 8/2012), joka tulee huomioida voimaloiden sijoittamisessa. Tuulivoimalan vähimmäisetäisyys on voimalan kokonaiskorkeus (torni + lapa) + suoja-alue maantien

keskeltä lukien.

Tuulivoimalahankkeen suunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastoinnin ja kuljetusreittien selvittämiseen. Tuulivoimalakuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan. Erikoiskuljetusluvuissa lupaviranomaisena toimii Pirkanmaan ELY-keskus. Voimaloiden osien kuljetuksia varten maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky on varmistettava hyvissä ajoin ennen kuljetuksia. Jos rakenteiden vahvistamiselle tai mahdollisten tasoliittymien ym. parantamistoimille, kuten tasoristeyskansien vahvistamiselle ja leventämiselle, todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Tämä koskee myös mahdollista valaisinpylväiden ja liikennemerkkien väliaikaista siirtoa sekä liittymien avartamista. Asian osalta tulee olla yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelle. Liittymäluvut maanteille myöntää Pirkanmaan ELY-keskus.

Ensisijaisesti tuulivoimalakuljetukset tulisi suunnitella muuta reittiä kuin rautatien tasoristeysten kautta. Jos tasoristeysten käyttö lisääntyy tuulivoimaloiden rakentamisaikaisen liikenteen johdosta merkittävästi tai sen käyttötarkoitus muuttuu, on tienpitäjän haettava lisääntyvään tai muuttuvaan käyttöön oikeuttava Väyläviraston lupa. Väylävirasto voi liittää lupapäätökseen tasoristeysten rakentamista, uudenlaista käyttöä, kunnossapitoa ja poistamista sekä tasoristeysten liittymää tietä koskevia ehtoja, joiden toteutus kokonaisuudessaan tai osittain voi jäädä luvanhakijan vastuulle. Tasoristeysluvan tarpeesta voi olla yhteydessä Väylävirastoon, kirjaamo@vayla.fi. Lisätietoja tasoristeysten ylittämisen suunnitteluun ja toteutukseen liittyen on ohjeessa: "Erikoiskuljetukset rautatien tasoristeyksissä" (Väyläviraston julkaisuja 8/2021 sekä tiivistelmä).

Väylävirasto pyytää ottamaan huomioon kuljettamisreittien suunnittelussa Väyläviraston hanke- ja suunnittelukohteet, jotka löytyvät sivulta: <https://vayla.fi/suunnittelu-rakentaminen>.

Suunnittelussa tulee huomioida, etteivät voimajohdon pylväät estä tai haittaa maanteiden käyttöä. Väylävirasto muistuttaa, että kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle noudatetaan, mitä liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 42 §:ssä ja 42 a §:ssä säädetään. Rakennettaessa voimajohtoa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa Väyläviraston "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet"-ohjeen (Liikenneviraston ohjeita 3/2018) lisäksi Liikenneviraston 12.10.2018 antama määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (LIVI/44/06.04.01/2018). Ohjetta tulee noudattaa siinäkin tapauksessa, että uusi johto rakennetaan olemassa olevan johdon rinnalle.

Työhön, joka kohdistuu maantiehen tai tapahtuu tiealueella tai edellyttää liikenteen ohjausta ja varoittamista liikennemerkein, on oltava ELY-keskuksen lupa. Lupa tarvitaan myös rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen tiealueelle. Lupa voidaan myöntää, jos toimenpiteestä ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä haittaa tienpidolle. Työluvalla voidaan myöntää myös tieliikennelain 187 §:ssä tarkoitettu lupa tien tilapäiseen sulkemiseen silloin, kun sulkeminen liittyy tiealueella työskentelyyn.

Väylävirasto huomauttaa, että ajantasaiset ohjeet on aina tarkistettava ohjeluetelosta Väyläviraston verkkosivuilta (<https://vayla.fi/palveluntuottajat/ohjeluetelo>).

Maanteiden osalta lausuu tarkemmin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen L-vastuualue.

Ylivieskan kaupunki

Kaupunginhallitus lausuu Koivulannevan tuulivoimapuiston osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja YVA-ohjelmasta (POPELY/2897/2024), että

1. Ylivieskan kaupungin omissa tuulivoimahankkeissa tahtotilana on, että sähkönsiirto pyritään toteuttamaan maisema- ja ympäristövaikutuksien vähentämiseksi maakaapeloinneilla. Kaupunki pitää tärkeänä, että mikäli sähkönsiirtoa ei toteutettaisi Koivulannevan tuulivoimahankkeessa vaihtoehtojen SVE3 ja SVE4 mukaisesti, tutkittaisiin ja edistettäisiin vaihtoehtoja SVE1 ja SVE2 ensisijaisesti maakaapeloinneilla,

2. Sähkönsiirron vaihtoehto SVE2 sijoittuu Vasaman tuulivoimahankkeen alueelle ja ns. Pirkkala-Alajärvi 400 kV johtoaukeaan. Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee huomioida Vasaman tuulivoimauiston osayleiskaava siten, että tuulivoimauiston tai sen sähkönsiirron toteuttamismahdollisuudet eivät heikkene. Ympäristövaikutuksien arvioinnissa tulee huomioida Vasaman tuulivoimahankkeen yhteydessä laaditut ympäristöselvitykset.

Mielipide 1

Taustaani: Olen kotoisin Haapaveden Vatjusjärven Etelälahden (*nimi poistettu*) talosta. Isäni sukujuuret yltävät 1600-luvulle asti Vatjusjärven ympärille ja äitini on syntynyt Nivalan Sarjankylän Erkkisjärven tienoilla. Koulutukseltani olen filosofian maisteri, pääaineenani kasvitiede. Biologian ja maantiedon aineenopettajana olen toiminut yli 30 vuotta yläkoulussa ja lukiossa. Olen omistanut yksin 3.12.2007 lähtien kiinteistön (*nimi ja tunnus poistettu*) sitä ennen olin osakkaana metsäyhtymässä 21.7.2002 alkaen ja vuodet 1969 – 2002 isäni kuolinpesässä. Kiinteistö on perintömetsä, jolle on laadittu metsäsuunnitelma. Kiinteistöni on mukana metsäsertifiointissa PEFC. Metsänhoitoyhdistys Haapavesi-Kärsämäki ry:n kanssa olen hoitanut metsääni. Olen MTK:n jäsen metsänhoitoyhdistyksen kautta. Olen arvonnisäverovelvollinen ja minulla on Y-tunnus.

Tietoisuuteni hankkeesta ja osallistumiseni: Sain 22.11.2022 päivätyn kirjeen Megatuuli Oy:ltä, jossa kerrottiin Koivulannevalle suunnitellusta tuulivoimala-alueesta. Järkytys oli suuri, kun sitä oli suunniteltu omistamalleni kiinteistölle tietämättäni. Mukana oli maanvuokrasopimus, joka olisi pitänyt allekirjoitettuna palauttaa kahden viikon kuluessa. **En ole allekirjoittanut enkä tule allekirjoittamaan maanvuokrasopimusta, joka on mielestäni avoimen valtakirjan antamista omille mailleni ulkomaisen toimijan hyväksi!**

Olen osallistunut Megatuulen järjestämään maanomistajien keskustelutilaisuuteen Haapavedellä Vähämäen kodassa 17.1.2023. Olen tehnyt muistutuksen Pohjois-Pohjanmaan liitonenergia- ja ilmastomaakuntakaavan ehdotusvaiheeseen 21.10.2024. VALOREMIn järjestämään yleisötilaisuuteen osallistuin jälkikasvuni kanssa 11.12.2024 Haapaveden opiston ReijoWaara -salissa.

Huomioitani Rambolin laatimasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA-ohjelma)

Tämän alaotsikon alla käyn ohjelman läpi sivunumeroittain siltä osin, kun minulla on huomautettavaa, kursivoilla ohjelman alkuperäinen teksti.

s. 7 vaihtoehto VE0 ei ole vahvennettuna

s. 8 *Enersense Oy on neuvottelut tuulipuistohanketta varten tarvittavat maanvuokrasopimukset maanomistajien kanssa.* Hankealue on noin 1 670 hehtaaria ja sopimuksia on noin 1 000 hehtaarin osalta. Hankealue pitäisi rajata uudelleen.

s. 10 puuttuu Luonnonperintösäätiön suojelualue, joka on alle 1 kilometrin päässä hankealueesta. Kaikki suot eivät ole ojitettuja. Markkinoilla ei kuulemma (ReijoWaara -salin info) ole 350 metriin ylttäviä voimaloita, joille kuitenkin lupaa haetaan!

s. 11 sähkönsiirtovaihtoehdot SVE 1 näyttäisi olevan piirretty omistamani kiinteistön kohdalle, osin luonnontilaisen osan Koivulannevan paksaturpeista suota kulkevaksi!

s. 12 kaikissa sähkönsiirron vaihtoehdoissa jouduttaisiin rakentamaan **uutta voimajohtoa** 5.1 km tai 17.1 km tai 17.4 km tai 22.5 km!

s. 13 SVE 4 maakaapeliyhteys 17.4 km osin ns. Imatran linjan vierellä läpi peltojen, metsien ja kylän lähelle Korkattivuorta on aivan käsittämätön. Varvaskallion lähteiden kohdalla se voisi tehdä mutkan (ReijoWaara -salin info)!

s. 18 hankealueella huoltotien leveys on 20 m, kaarteissa 40 m ja kun voimalat rakennetaan 800-1000 metrin välein, niin voi itse kukanenkin laskea paljonko maata ne vievät. Huoltotien molemmiin puoliin on ojat. Tuleeko huoltoteistä patoja ja sotkevatko ne ojitettujen alueiden veden virtausta. Joka ojan kohdalle pitäisi tehdä rumpu!

s. 25 *Rakentamisen aikana vaikutukset pintavesiin ovat paikallisia ja lyhytaikaisia. Toiminnan aikana ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia vesistöön.* Huoltotieverkoston ja muiden teiden tekeminen varmasti vaikuttaa Sarjanojaan ja Pakkasojaan ja siten Kalajokeen virtaavan veden tilaan pitemmän aikaa!

30.1.2025

s. 28 alle 10 km etäisyydellä todetaan olevan 4 ja alle 30 km alueella 19 tuulivoimahanketta, mikä on kauhea määrä syntymäseutuni maisemassa. Tämä hanke – mahdottomine ympäristövaikutuksiensa - toivottavasti ei toteudu!

s. 35 – 37 arviointiohjelman laatijoista on 7 insinööriä, yksi insinööri+LuK, yksi insinööriopiskelija, rakennusmestari, geologi, kaksi biologia ja kaksi maantieteilijää. Biologien kokemustyövuodet 1 ja 3 vuotta, maantieteilijöiden 4 vuotta. Insinöörien kokemustyövuosia 1, 3, 9, 10, 12, 17 ja >20. Eli insinööritausta on korostuneempi kuin luonnontieteilijöiden. Biologien ja maantieteilijöiden työkokemus on mielestäni **liian** vähäinen arviointiohjelman tekemisen vaativuuteen nähden!

s. 37 YVA-menettelyn aikataulu on mielestäni liian tiukka. Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliiton ilmasto- ja energiamaakuntakaava valmistunee vasta toukokuussa 2025. Koivulannevan hankkeella ei ole tv-merkintää maakuntaliiton ehdotuksessa, mikä on kyllä mainittu tässäkin YVA-ohjelmassa loppusivuilla!

s. 40 *Arviointi kohdennetaan todennäköisesti merkittäviin ympäristövaikutuksiin.* Säästösyistä vaimitä tällainen raja. Energiantuotantoalueen rakentaminen Koivulannevalle aiheuttaa merkittäviä ympäristövaikutuksia elottomaan ja elolliseen luontoon sekä ihmistoimintaan. Hankealueella ei ole nyt esimerkiksi valosaastetta, väkettä eikä melua. Ympäristöhallinnon ohjeita pitää noudattaa!

s. 47 *Hankealue sijaitsee kuitenkin jonkin verran ympäröiviä alueita korkeammalla.* Lähialueen suurimman järven Ison Vatjusjärven pinta on 29.1 metriä alempana ja laajimman peltoaukean Sarjankylällä 45.9 metriä alempana (peruskartat VATJUSJÄRVI ja SARJANKYLÄ) kuin hankealueen korkein kohta. 350-metriset tuulivoimalat näkyvät kauas, ovat kuin ns. nallit kalliolla. Jonkin verran on minusta lievästi sanottu!

Samalla sivulla on kerrottu alueen maalajeista ja maantiedon ci-opintojen perusteella ihmetyttää *sekalajitteinen, karkealajitteinen ja hienojakoinen* maalajit!

s. 49 Onkohan maalajikartassa pilkkuvirhe paksun turvekerroksen kohdalla?

s. 54 pintavesien päästöt Pakkasojaa ja Sarjanojaa pitkin tulevat kasvamaan, koska voimalat on alustavasti sijoitettu niiden vesistöalueelle. Hankealue sijaitsee tosiaan vedenjakajalla, minkä olen huomannut maastokäynneillä kiinteistölläni.

s. 57 Onko hankealueen kartassa sijoitettu SVE1 liian kauaksi Ojanperäntiestä? Se näyttää kulkevan kiinteistölläni olevan luonnontilaisen yli 10 hehtaarin laajuisella Koivulannevalle, joka puuttuu kokonaan luontotyypikuvauksesta.

s. 59 arvokkaista luontokohteista hankealueen läheisyydessä puuttuu Luonnonperintösäätiön kiinteistö!

s. 62–65 viitasammakosta, lepakoista, sudesta ja metsäpeurasta annetaan väärää tietoa tässä arviointiohjelmassa. ReijoWaara -salissa Rambolin edustajat kertoivat toisin tehtyihin havaintoihin perustuen.

s. 66 alue on hirvien valtakuntaa; aina näkee tuoreita jälkiä ja jätöksiä. Hirvikärpäsiä on todella runsaasti syksyn ensimmäiseen viiden asteen pakkaseen asti. Kiinteistöni on ollut vuodesta 2016 **riis-tanhoitoaluetta**.

s. 69 alkava linnustaselvitys alueelta on puutteellinen. Birdlifen selvityksestä kävi ilmi, että hankealue on sekä keväisin että syksyisin muuttolintujen päämuuttoreillä! Vuonna 2024 on pöllöjä kuunneltu 7 vuorokautena ja sähkönsiirtolinjojen pesimälinnustoa kartoitettu neljänä (4) päivänä. Pöllöjen määrään vaikuttaa suuresti pikkunisäkkäiden kannanvaihtelut noin 4–6 vuoden välein. Siirtolinjoja on eri vaihtoehdoissa yhteensä 62.1 kilometriä, joiden alueilla pesivät linnut on täysin mahdoton selvittää jollain pistehavainnoinnilla.

ReijoWaara -salin tilaisuudessa Laura Kemppinen kertoi, että hankealueen linnustoon kuuluvat: ruskosuohaukka, sinisuohaukka, varpushaukka, kanahaukka, viirupöllö, helmipöllö, metso, teeri, pyy, laulujoutsen, kurki, kuovi, valkoviklo, niittykirvinen. Em. lintulajeista sinisuohaukka VU eli vaarantunut Suomen uhanalaiset lintuluettelon mukaan vuodelta 2015.

Tuulivoimaloiden rakentamisesta on Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016, josta lainaan 2 lausetta. **”Tuulivoimaloita ei tule lähtökohtaisesti sijoittaa linnuston kannalta tärkeille alueille tai niiden välittömään läheisyyteen. Linnuston kannalta tärkeitä alueita ovat lintujen päämuuttoreitit...”**

s. 79 Ilmasto ja ilmastomuutos – kappaleessa ei kerrota ennusteita, miten sääolot muuttuvat tai ovat muuttuneet eli sateisuus lisääntyy, myrskyt yleistyvät, sään ääri-ilmiöt yleistyvät. Ilmasto on säiden summa! Minusta kappaleessa sekoitetaan keskenään ilmasto ja ilmanlaatu!

- s. 83 Kuva17-2 hankealueen maankäyttömuodot: peltojen ja avosoiden värit epäselvät!
- s. 84 Kuva 17-3 Hankealueen lähialueilla sijaitsevat asuin- ja lomarakennukset. Ihmettelen, miksi 2 kilometrin ja 5 kilometrin etäisyysrajat **eivät** ole hankealueen muotoisia. Seuraavan sivun taulukko pitää tehdä uusiksi! Haapaveden valtuusto on tehnyt päätöksen, että 2 kilometriä lähemmäksi asutua taloa ei saa tuulivoimalaa rakentaa.
- s. 85 Hankealueen kiinteistöt ovat yksityisomisteisia. Hankekehittäjä on vuokrannut yli 30 kiinteistöä, jotka kattavat noin 1000 ha vuokrattua maata. Hankealueelta vuokrasopimukset puuttuvat siis 670 hehtaarin osalta. Hankealue pitää sijoittaa vuokratuille maille. Ainakaan lin kunnan tv-alueille ei sijoitu maanteitä, kuten tässä Nivalantietä (nro 793) 2.5 kilometriä ja Ojanperäntietä (nro 18349) 2.25 km. Kuka voi allekirjoittaa em. teiden alueelta vuokrasopimuksen?
- s. 86 Hankkeen suhde voimassa oleviin kaavoihin ja niissä osoitettuihin merkintöihin selvitetään yksityiskohtaisemmassa YVA-selostuksessa. Tässä on nyt tosi suuri **periaatteellinen ongelma**, joka on se, että tällä alueella ei ole lainvoimaista merkintää tuulivoima-alueeksi. Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliiton ehdotuksessa Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastomaakuntakaavaksi Koivulannevan tuulipuistoalue **ei** ole mukana.
- s. 89, 90 ja 91 asiallista asiaa, joka on tarkoitettu noudatettavaksi!
- s. 108 teoreettinen maksiminäkyvyysalue n. 30–40 km on hurja! Alueella kerrotaan olevan 1 tervahauta, mutta peruskarttalehdelle on merkitty enemmän. ReijoWaara salissa kerrottiin alueella olevan entisiä karjamajoja, joiden sijainteja arkeologit voisivat tiedustella paikallisilta yli 70-vuotiailta. Karjamajakulttuuri – samoin kuin laitton pontikanketto – on ollut voimallista vatjusjärvesten elämässä. Molempiin voi vapaasti perehtyä!
- s. 115 Koivulan tuulivoimapuisto sijoittuu osittain potentiaalisesti hiljaiselle alueelle. Niimpä niin! Melua, välkettä ja valosaastetta ollaan tuomassa hiljaiselle ja pimeälle alueelle!
- s. 118 Hankealueella ei ole liikunta- tai retkeilypalveluita. Tällä alueella onkin pääasiassa metsätalouskäyttöä. Latvantien varressa on kuitenkin Haapaveden kunnan rakentama kota. Jokaoikeuksiin perustuvaan vapaaseen liikkumiseen, marjastukseen tulee rajuja muutoksia, mikäli tämä alue muuttuu teollisuusmaiseksi energiantuotantoalueeksi.

Koivulannevan hankealueen nykyiset asukkaat vaarassa hävitä /häiriintyä

Oma metsätiimini, johon kuuluu kolme korkeastikoulutettua henkilöä on tehnyt listaa havaituista lajeista entisen metsäyhtymän alueella.

Kasveja: RUSKORAHKASAMMAL VARVIKKORAHKASAMMAL SEINÄSAMMAL
KARHUNSAMMAL JÄRVIKORTE ALVEJUURI KORPIKASTIKKA LUHTARÖLLI
KERÄPÄÄVIHVILÄ TUPASVILLA TÄHTISARA LUHTAKUUSIO KAARLENVALTIKKA
MAITOHORSMA MESIMARJA ISOAHONORVOKKI SUOMUURAIN SARJATALVIKKI
KULTAPIISKU MAARIANKÄMMEKKÄ JUOLUKKA PUOLUKKA MUSTIKKA ISOKARPALO
KANERVA SUOPURSU VAIVERO VARIKSENMARJA SUOKUKKA VANAMO KATAJA
KIILTOPAJU VIRPAPAJU RAITA VAIVAISKOIVU HARMAALEPPÄ RAUDUSKOIVU HIESKOIVU
PIHLAJA HAAPA KUUSI MÄNTY

Eläimiä: SITRUUNAPERHONEN KYI VIITASAMMAKKO HIRVI SUSI KARHU METSÄPEURA
TEERI METSO RIEKKO KÄPYTIKKA PALOKÄRKI HÖMÖTIAINEN TERVAPÄÄSKY
METSÄKIRVINEN KIVITASKU HIIRIHAUKKA NIITYSUOHAUKKAPARI TUULIHAUKKA
KELTASIRKKU KURKI

Lajisto on yllättävän monipuolinen ja mukana on uhanalaisia lajeja. Lintujen määrät ovat Suomessa vähentyneet puoleen muutamassa vuosikymmenessä. Kaikki ravintoketjut alkavat kasveista, jotka tuottavat happea ja sitovat hiilidioksidia Auringon valoenergian avulla. Pedot pitävät saaliseläinten määrät kurissa. Hajottajat hajottavat kuolleet eläimet ja kasvit. Jokaisella lajilla on oma paikkansa ja tehtävänsä ekosysteemissä.

Uusi luonnonsuojelulaki on tullut voimaan 1.6.2023 ja sen 7§ varovaisuusperiaate: kiinnitetään huomiota luonnon monimuotoisuuden merkittävään vähenemiseen ja häviämisen uhkaan, vaikka siitä ei olisi olemassa varmistettua tieteellistä tietoa.

Lopuksi oma kantani VALOREMin Koivulannevan tuulivoimalapuistosuunnitelmaan ja pyyntö

Hanke tuli yllätyksenä, vaikka esim. MTK:n mukaan kenenkään toisen maalle ei saa edes suunnitella mitään ilman maanomistajan lupaa.

Perustuslaki §15: Jokaisen omaisuus on turvattu. Tähän pykälään minun on tässä tuulivoimahankkeessa vedottava. Huomautan tässä kohtaa myös kiinteistölläni olevasta tiestä, joka on **rasitetie** eli ei siis ole metsäautotie ollut milloinkaan! VAPO on sen aikanaan tehnyt, kun Koivulannevilla aloitettiin turvetuotanto.

Kannatan vaihtoehtoa VE0 eli ei yhtään tuulivoimalaa hankealueelle. Vallitkoon alueella hiljaisuus ja talvinen pimeys! Vihreässä siirtymässä ei ole muuta myönteistä kuin väri! Viherhiukkaset ovat vihreitä!

Pyydän, että omistamani kiinteistön numero ja yhteystietoni poistetaan, kun mielipiteitä koostetaan. Toivoisin myös, että saisin tietoa hankkeen etenemisestä.

J.K. Maanmittauslaitoksen sivulta saa ilmaisia ilmapuvia. Viimeisin kuva on viime vuodelta ja siinä näkyy hyvin ojitamattomat suoalueet entisen laajan Koivulannevan liepeillä.

Mielipide 2 (sisällysluettelo, taulukoita ja kuvia ei esitetä tässä)

1. Mielipiteen kirjoittajan taustaa:

Olen etämetsänomistaja ja metsäkiinteistöni sijaitsee Haapavedellä. Mielipiteen kirjoitan kiinteistön omistajana, sijainti Haapavesi/Vatjusjärvi/Ojanperä (*kiinteistötietoja poistettu*). Lisäksi minulla on yksityinen rekisteröity toiminimi, jonka toiminta on viime vuosina ollut vähäistä. Tulevaisuuden suunnitelmissani on ollut hyödyntää Haapavedellä sijaitsevaa metsäkiinteistöä luonnon hyvinvointi- ja virkistyskäyttöön myös pienimuotoisesti ryhmille. Pitkäaikaisesti olen ollut työssä muulla alalla, mutta olen suorittanut luonto- ja ympäristöalan perus- ja erikoisammattitutkinnot sekä tänä keväänä aloitan luontoalan koulutusta liittyen hyvinvointiin ja kädentaitoihin. Lisäksi olen viime vuosina aktiivisesti osallistunut asuinalueellani järjestettyihin metsä- ja luontoalan tapahtumiin ja lyhytkoulutuksiin liittyen metsänhoidollisiin toimenpiteisiin ja luonnon keruutuotteiden hyödyntämisestä (Suomen Metsäkeskuksen hankkeita: Vauhtia talousmetsien luonnonhoitoon, Ilmastokestävää suometsän hoitoa ja Melli-hanke).

Metsäkiinteistöni on sisällytetty Koivulannevan tuulivoiman hankealueeseen, vaikka en ole solminut maanvuokrasopimusta tuulivoimalapuistoa suunnittelevan Megatuuli/Enersense-yhtiön kanssa enkä myöskään nyt hanketta eteenpäin vievän Valorem Energies Finland Oy:n kanssa.

o Maanomistajan suora tiedonsaanti Koivulannevan tuulivoimalapuistohankkeesta: Kirje 28.11.2022 Megatuuli, maanvuokrasopimus. Puhelinsoitot *nimi poistettu* Megatuuli 12/22, kesä 2023 ja syksy 2024. Uutta maanvuokrasopimus-postia en ole pyynnöstäni huolimatta saanut, kesä 2023 puhelinkeskustelu Megatuulen projektityöntekijän kanssa; hän sanoi, ettei uutta sopimusta minulle lähetetä vaan ensimmäinen sopimusmalli on edelleen voimassa.

o Kirje 29.11.2024 Valorem, Koivulannevan tuulivoimalapuistohanke, kirje kiinteistönomistajalle.

o Ystävällisesti pyydän, että Koivulannevan tuulivoimalapuistohankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelman käsittelyssä henkilötietojani eikä kiinteistötietoja käsitellä julkisesti tunnistettavalla tavalla.

o Ystävällisesti pyydän käsittelyprosessista palautetta s-posti: *osoite poistettu*

2. Mielipiteen tausta selvityksiä:

Kohdat 1–2, lähteenä Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava ehdotusvaiheen viranomaiskäsittelyt, Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallitus.

1. Haapaveden kaupungin alueella on vireillä useita tuulivoimapuistohankkeita. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava ehdotuksessa Koivulannevan tuulipuistohanke, Haapavesi-Nivala, kohdekortti 180 (Tuulihanke, tva-ehkä merkintä), ei ole merkitty tva-alueeksi ja aluetta ei ole mainittu maakuntakaavaehdotuksessa. Haapaveden kaupungissa hankkeen suunnittelu etenee ja osayleiskaavasuunnitelmaa viedään eteenpäin, vaikka jo joulukuussa 2023 ja keväällä 2024 oli tiedossa Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallituksen päätökset, ettei Koivulannevan hankealue sovellu tva-alueeksi. Eli ko. alueen merkintänä on selvittelyjen pohjalta, vuosia kestäneen prosessin tuloksena: **ei sovellu tva-alueeksi, perustelun hankkeen kokonaisvaikutukset sekä maisemavaikutukset.**

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava ehdotuksen selvittelyprosessissa on huomioitu Koivulannevan osalta erityishuomioinnit kaavoituksessa maakunnallisesti merkittäviin maisema-alueisiin (=maakunnallisesti merkittävä Vatjusjärven maisema-alue).

2. ”Ehdotusvaiheen julkinen kuuleminen 23.9.-24.10.2024 (mrl 65 §, mra 12 §), Maakuntahallitus käsittelee kokouksessaan 19.11.2024 julkisen ehdotuksen kuulemisen aikana saadun palautteen koosteen, ja kävi etenemisestä evästyskeskustelun. Alkuperäisen tavoitteen mukaan vaihemaakuntakaava oli tarkoitus viedä maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyyn joulukuussa 2024, mutta runsaan palautteen, sen edellyttämien työneuvottelujen ja kaava-aineiston täsmentämistarpeen takia kaavan hyväksyminen siirtyi keväälle 2025. Marras-joulukuun 2024 aikana käytävät neuvottelut ja niiden pohjalta tehtävät juridiset arvioinnit määrittävät tarkoituksenmukaisen tavan edetä maakuntakaavan kanssa.” Lähde: Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava vireillä - Pohjois-Pohjanmaan liitto, viitattu 8.12.2024.

- Koivulanneva oli merkitty TUULI-hankkeen selvityksessä ehkä-alueeksi (kohdenumero 180, Tuulihanke kohdekortti s.146,). Nykyinen Koivulannevan tuulivoima hankealue on rajattu erilailla kuin kohdekortin 180 kartassa. Ehkä-alueen perusteissa todetaan, että hanketoimijan on kuitenkin kaavoituksessa huomioitava Koivulannevan yhteisvaikutukset ja vaikutukset maakunnallisesti merkittäviin maisema-alueisiin. Koivulannevan tuulivoima alueen poisjättämistä maakuntakaavan ehdotuksesta on perusteltu maisema- ja yhteisvaikutuksilla. Yhteisvaikutusten tarkastelussa on huomioitu muun muassa Kuikkaneva, joka sijaitsee Koivulannevasta noin 2 km itään (TUULI-hankkeessa kohde 176, kohdekortti s. 148 ja Kesonmäki laajennus, 1. vaihemaakuntakaavassa no. 352). TUULI-hankkeessa Kuikkaneva todettiin sijaitsevan arvokkaiden maisema-alueiden sekä asutuksen ja loma-asutuksen läheisyydessä. Kohdekortissa on myös kirjattu, että Kuikkanevalla on vaikutuksia useampiin maisema-alueisiin, kolmeen eri ilman suuntaan.

o Koivulannevan tuulipuiston hankealueen läheinen Kuikkanevan hanke on jätetty kokonaan pois maakuntakaavan käsittelyssä, eikä sille alueelle kukaan hanketoimija ole tällä hetkellä julkaissut tuulivoimapuisto-hanke ilmoituksia, ei ainakaan julkisesti ole ollut nähtävillä. Kesonmäen laajennushanke on etenemässä Maakuntaliiton päätösten myötä.

- On hyvin todennäköistä, ettei Koivulannevan tva-merkintään ei ole tulossa muutosta, koska alue on jätetty pois Tva-luettelosta maakuntakaavan ehdotusvaiheessa ja aiempi luokitus: **Koivulanneva, Haapavesi; ei sovellu tva-alueeksi**, tulisi myös säilymään lopullisessa Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliiton päätöksessä (kevät 2025).

3. VIRANOMAISPERUSTELUT MIKSI KOIVULANNEVA EI SOVELLU TUULIVOIMAPUISTO-ALUEEKSI:

➤ Tuuli-hankkeen (1.6. 2020-30.4.2023) selvitykset: kohdekortti 180 Haapavesi-Nivala-Koivulanneva suunniteltu tuulipuisto- alue on merkitty EHKÄ-alueeksi.

- Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava. Ehdotusvaiheen viranomaislausuntokierros (MRA 13§). Tuulivoima-alueiden kohdekuvaukset (LIITE 2). Hyväksytyt maakuntahallitus 19.12.2023 §178.
- Ko. raportin kartta ja taulukko: ”Sijainninhjausmallin mukaisten tuulivoimapotentialisten alueiden (kyllä- ja ehkä-alueet) vaikutusten arviointi, **ei osoiteta energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotuksessa tv-alueina.**”
    - a. Kohde 180 Koivulanneva, 10 hehtaaria. Taulukossa punaiset pallot ovat kohdissa Maisema ja Yhteisvaikutus.
- Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava, viranomais ehdotusvaiheen kuulemiskierros 10.1.–23.2. 2024/palautekooste ja vastineet Maakuntahallitus 6.5.2024 §85. Em. asiakirjan sivulla 176 todetaan: ”Koivulanneva, SOM alue 180. Alueen soveltuvuutta maakuntakaavan seudulliseksi tuulivoima-alueeksi on tarkasteltu ja arvioitu energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheessa. Aluetta ei ole osoitettu tv-alueena energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksessa eikä viranomais ehdotusvaiheessa merkittävien haitallisten vaikutusten vuoksi. Perustelut on esitetty vaihemaakuntakaavan selostuksen liitteessä 2 (Tuulivoiman kohdekuvaukset). **Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan tavoitteena on osoittaa maakunnan seudulliset tuulivoima-alueet kestäviä suunnitteluperiaatteita noudattaen.**”
- Maakuntahallitus on käsitellyt ja hyväksynyt 17.9.2024 §145 Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheen kuulemisaineiston nähtäville asetettavaksi.
- o Haapaveden kaupungin alueelle kaavaehdotuksessa on esitetty useita hyväksyttäviä tuulivoimapiustohankkeita, mutta **EI KOIVULANNEVAN TUULIVOIMAPIUSTOHANKETTA.** Jo suunnitteluvaiheessa asiakirjoista ilmenevistä perusteluista KOIVULANNEVA-alueetta ei ole osoitettu tv-alueeksi, perusteena merkittävät haitalliset vaikutukset.

▪ Lähteet: MKH 19.12.2023 §178 ja 6.5.2024 §85

- Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava ehdotuksesta Pohjois-Pohjanmaan liitto on järjestänyt esittelytilaisuuden Haapaveden kaupungissa 30.9.2024 sekä yleisen verkotilaisuuden 3.10.2024
- Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaa valmistelleet asiantuntijat ovat todenneet, että jos tuulivoimapiustohanke sijaitsee alueella, jota maakuntakaavassa (nyt vielä vahvistamaton) ei ole ehdotettu tv-alueeksi, niin hankkeen eteneminen on hankalaa ja se voi olla kivikkoisempi tie. Lisäksi he esittivät toiveen, että kunnat ottaisivat hyvissä ajoin yhteyttä Pohjois-Pohjanmaan liiton tuulivoima-asiantuntijoihin, etteivät kunnat tuhlaasi rahojaan hankkeisiin, joiden eteneminen on epävarmaa asiantuntijoiden selvitysten pohjalta. Lähteet: 3.10.2024 yleinen esittelytilaisuus ja Haapavesi-lehti 3.10.2024 artikkeli ”Maakuntakaava ohjaa tuulivoimarakentamista”.

4.Valorem Energies Finland Oy:n Koivulannevan (Haapavesi) tuulivoimahankkeen vaihtoehdot:

- Vaihtoehto 0 (VE0): Hanketta ei toteuteta, eikä hankealueelle tule uutta toimintaa. Ympäristövaikutusten arvioinnissa vaihtoehdon VE0 vaikutukset arvioidaan samalla tarkkuudella kuin varsinaisten toteuttamisvaihtoehtojen, jotta tuotettu tieto ympäristövaikutuksista on tasapuolista ja vertailukelpoista.
- Vaihtoehto 1 (VE1): Koivulannevan alueelle rakennetaan enintään 11 tuulivoimalaa. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 350 metriä, napakorkeus 250 metriä ja roottorin halkaisija noin 200 metriä. Voimaloiden yksikköteho on enintään 10 megawattia. Hankkeen kokonaisteho on enintään 110 megawattia.
- Vaihtoehto 2 (VE2): Koivulannevan alueelle rakennetaan enintään kuusi tuulivoimalaa. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 350 metriä, napakorkeus 250 metriä ja roottorin halkaisija noin 200 metriä. Voimaloiden yksikköteho on enintään 10 megawattia. Hankkeen kokonaisteho on enintään 60 megawattia.

- lähde: [https://www.ymparisto.fi/fi/osallistu-ja -vaikuta/ymparistovaikutusten-arviointi/koivulan-nevantuulivoimahanke-haapavesi](https://www.ymparisto.fi/fi/osallistu-ja--vaikuta/ymparistovaikutusten-arviointi/koivulan-nevantuulivoimahanke-haapavesi) Koivulannevan tuulivoimahanke, Haapavesi

5. Koivulannevan tuulivoimahankkeeseen liittyviä ristiriitoja

Eteneekö hanke vaihtoehdon VE1 mukaisesti, jolloin seudullisesti merkittävää tuulivoima-alueetta koskevaa yleiskaavaa ei voida kuntapäätöksen teossa hyväksyä ennen kuin alue on maakuntavaltuuston hyväksymässä maakuntakaavassa tv-1-alueena? Vai eteneekö hanke vaihtoehdon VE2 mukaisesti ilman maakuntakaavan tv-1 alue hyväksyntää alle 7 voimalan hankkeena? Myös tuulivoimaosayleiskaavassa tulee huomioida maakuntakaavan keskeiset periaatteet ja maakuntakaavan toteutuminen.

Haapaveden **kaupunginhallitus on hyväksynyt 19.8.2024 § 181 Koivulannevan** Energense Oy laatiman Koivulannevan hankealueen osayleiskaavan. Päätöksessä on hyväksytty tuulivoimalan korkeudeksi 300 m, nyt kuitenkin OAS-kuulutuksessa sekä ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa suunnitellaan tuulivoimalan korkeudeksi 350 m. Onko jossain toiminnassa ko. korkeuden tuulivoimaloita? Miten niiden melu- ja väkemmaallinnukset tehdään?

Vai eteneekö hanke vaihtoehdon V0 mukaisesti?

Haapaveden **kaupunginhallitus on hyväksynyt 19.8.2024 § 181 Koivulannevan** Energense Oy laatiman Koivulannevan hankealueen osayleiskaavan, jossa mainitaan sivulla 3 luku 2: "Suunnittelualue on pääosin metsätalouskäytössä, ja alustavien esiselvitysten perusteella alue soveltuu hyvin tuulivoimapuistolle. Maanmittauslaitoksen väestötietojärjestelmään pohjautuvien rakennustietojen mukaan Koivulannevan hankealueella sijaitsee yksi lomarakennus, jonka status on nykyään metsämaja. **Alle kahden kilometrin säteellä tuulivoimaloista sijaitsee kaksi käyttämätöntä lomarakennusta mutta ei asuinrakennuksia. Lähin rakennusten tiivistymä sijaitsee hankealueesta koilliseen Ison Vatjusjärven läheisyydessä Vattukylässä. Alueen itäpuolella on myös käyttämättömiä lomarakennuksia. Lähimmät tiiviimmän rakennetut alueet sijoittuvat tuulivoima-alueen lounaispuolelle Nivalaan Maliskylään ja koilliseen Haapaveden keskustaan, jotka molemmat sijaitsevat noin 10 kilometrin etäisyydellä.**"

OAS, sivu 6 luku 4.2. "Koivulannevan alustavalle hankealueelle sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan lainvoimaisissa maakunta kaavoissa seuraavia kaavamerkintöjä: mineraalivarantoalue, Oulun eteläisen alueen kaupunki verkko sekä seututie/yhdystie/pääkatu. Hankealueen läheisyyteen itä-kaakkoissuunnassa on maa kuntakaavassa osoitettu tuulivoimaloiden alue (tv-1, 352), ja hankealueesta noin kahden kilometrin etäisyydelle sijoittuu myös kyläaluetta Iso Vatjusjärven ympärillä. 15 kilometrin etäisyydelle hankealueen ympäristöön on osoitettu voimassa olevissa maakuntakaavoissa tuulivoima-alueita (kohteet 352, 375, 351, 363). Hankkeen suhde voimassa oleviin kaavoihin ja niissä osoitettuihin merkintöihin selvitetään yksityiskohtaisemmin YVA-menettelyssä sekä kaavoituksen myöhemmissä vaiheissa. "

Ristiriita Haapaveden kaupunginhallituksen 19.8.2024 §181: Kuulutus Koivulannevan tuulivoimahankeeseen osayleiskaavan vireilletulosta sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, 22.11.2024. Ja julkaistu 27.11.2024.

1. OAS-asiakirjassa mainitaan kansilehdellä 18.9.2024 päivitys ja etulehdelle on lisätty päivitetty kohdat: 4.2 Maakuntakaavat, vireillä oleva energia- ja ilmastovaihemaakunta kaava, 4.2 Maakuntakaava, voimassa olevat maakuntakaavat, lisätty maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen suunnittelumääräys sekä 6.3 Osalliset: naapurikunnat ja vesiosuuskunnat.

2. 19.8. 2024 alkuperäinen kappale: "Koivulannevan alustavalle hankealueelle sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan lainvoimaisissa maakunta kaavoissa seuraavia kaavamerkintöjä: mineraalivarantoalue, Oulun eteläisen alueen kaupunki verkko sekä seututie/yhdystie/pääkatu. Hankealueen

läheisyyteen itä-kaakkoissuunnassa on maa kuntakaavassa osoitettu tuulivoimaloiden alue (tv-1, 352), ja hankealueesta noin kahden kilometrin etäisyydelle sijoittuu myös kyläaluetta Iso Vatjusjärven ympärillä. 15 kilometrin etäisyydelle hankealueen ympäristöön on osoitettu voimassa olevissa maakuntakaavoissa tuulivoima-alueita (kohteet 352, 375, 351, 363). Hankkeen suhde voimassa oleviin kaavoihin ja niissä osoitettuihin merkintöihin selvitetään yksityiskohtaisemmin YVA-menettelyssä sekä kaavoituksen myöhemmissä vaiheissa. Hankealuetta ja sen ympäristöä koskevat maakuntakaavamerkinnot ja suunnittelumääräykset.”

3. Osayleiskaavan kuulutuksessa julkaistu 27.11. on julkaistu päivitetty 18.9.2024 OAS:

Uusi päivitetty kappale: sivu 6 luku 4.2 ”Koivulannevan alustavalle hankealueelle sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan lainvoimaisissa maakunta kaavoissa seuraavia kaavamerkinnot: mineraalivaranto-alue, Oulun eteläisen alueen kaupunki verkko sekä seututie/yhdystie/pääkatu -merkintä (Kuva 17–4). Hankealueen läheisyyteen itä-kaakkoissuunnassa on maakuntakaavassa osoitettu tuulivoimaloiden alue (tv-1, 352). Hankealueesta noin kahden kilometrin etäisyydelle sijoittuu myös maakunnallisesti arvokas maisema-alue ja kylä aluetta Iso Vatjusjärven ympärillä. Hankealueen ympäristöön on osoitettu voimassa olevassa maa kuntakaavassa tuulivoima-alueita 15 kilometrin etäisyydelle (kohteet 352, 375, 351, 363). Hankkeen suhde voimassa oleviin kaavoihin ja niissä osoitettuihin merkintöihin selvitetään yksityiskohtaisemmin YVA-menettelyssä sekä kaavoituksen myöhemmissä vaiheissa.”

Hankealuetta ja sen ympäristöä koskevat maakuntakaavamerkinnot ja suunnittelumääräykset: Päivitetty 18.9.2024 OAS lisätty seuraava kappale: OSA-ALUEIDEN ERITYISOMINAISUUKSIA ILMAISEVAT MERKINNÄT: MAAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE: ”Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Pohjois-Pohjanmaan päivitysinventointi 2013–2015; Kainuun päivitys- ja täydennysinventointi 2011–2013). Luettelot alueista on esitetty 2. vaihemaakuntakaavan ja 3. vaihemaakuntakaavan kaavaselostuksissa. Suunnittelumääräykset: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja kehittämisessä on otettava huomioon alueen ominaispiirteet sekä maisema- ja kulttuuriarvot. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Maisema-alueella tulee edistää peltojen, niittyjen ja muiden avoimien maisematilojen säilymistä. Uudis- ja täydennysrakentamisen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen sopeutumiseen sijainniltaan ja rakennustavaltaan maisemaan. Suunnittelussa tulee erityisesti kiinnittää huomiota selvityksissä Arvokkaat maisema-alueet Pohjois-Pohjanmaalla. Pohjois-Pohjanmaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi (Pohjois-Pohjanmaan liitto, julkaisu B:86, 2015) sekä Kainuun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi 2011–2013 (Maa-seutumaisemat – arvokkaiden maisema-alueiden inventointi, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, 2013) esitetyissä aluekuvauksissa selostettujen ominaispiirteiden ja arvojen säilymiseen.”

6.Koivulannevan tuulivoimahankkeen osayleiskaava suhteessa Kesonmäen tuulivoimapuiston osayleiskaavaan, Vatjusjärven kulttuurimaisemaan, Vatjusjärven osayleiskaavaan ja kokemusperäiseen tietoon

6.1.Koivulannevan tuulivoimahanke alue sijaitsee Haapaveden Vatjusjärvellä

➤ **Ristiriita Haapaveden kaupunginhallituksen 19.8.2024 §181: Kuulutus Koivulannevan tuulivoimahankkeen osayleiskaavan vireilletulosta sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, 22.11.2024. Ja julkaistu 27.11.2024.**

Vatjusjärven maakunnallisesti arvokas maisema-alue on jäänyt täysin huomioimatta alkuperäisessä Koivulannevan OAS päätöksen hyväksymisessä 19.8.2024§181. Mutta Koivulannevan oas-kuulutukseen, julkaistu 27.11.2024, Vatjusjärven kulttuurimaisema on mainintana lisätty, mutta ei mitään siihen liittyviä yksityiskohtaisia erityishuomioita, jotka olisi huomioitava jo tuulipuistohankkeen alkusuunnitteluvaiheessa. Koska OAS on myös voimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelman pohjana ja koko suunnitteluprosessin perustana, olisi ko. asiakirjan tietojen oltava todenmukaisia ja suunnitelmasta tulisi selkeästi ilmetä mikä on lähin asutettu kyläalue, tässä tapauksessa Vatjusjärvi eikä Vattukylä.

Vatjusjärven kylä sijaitsee noin 10 km Haapaveden keskustasta Nivalan suuntaan.

Jostain syystä Koivulannevan Tuulivoimapuiston osayleiskaavassa (OAS, hyväksytty Haapaveden kaupunginhallitus 19.8. §181) lähikyläksi on kirjattu Vattukylä ja **todelliset lähikyläalueet ja Vatjusjärven kylä maakunnallisesti merkittävä maisema-alue** on jäänyt mainitsematta (Iso-Vatjusjärvi, Pikku-Vatjusjärvi sekä Kurranjärvi).

6.2. Vertailu Kesonmäen tuulivoimapuiston yleiskaavaan

Kesonmäen tuulivoimapuisto + laajennus (Haapavesi, Keso, Karsikas) sijaitsevat noin 4–5-km kaakossa Koivulannevan alueesta.

KAAVASELOSTUS 9.12.2019 KESONMÄEN TUULIVOIMAPUISTON YLEISKAAVA:

”MAAKUNNALLISESTI TAI SEUDULLISESTI ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET Maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita on alle 20 kilometrin etäisyydellä kaava-alueesta viisi, joista Vatjusjärven kulttuurimaisema sijoittuu lähimmäksi kaava-alueita, vajaan neljän kilometrin etäisyydelle kaava-alueen luoteispuolelle. Kohdekuvaukset on poimittu Pohjois-Pohjanmaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi 2013–2015 raportista ”Arvokkaat maisema-alueet Pohjois-Pohjanmaalla”. VATJUSJÄRVEN KULTTUURIMAISEMA Maisema-alueeseen kuuluvat neljä järveä – Iso Vatjusjärvi, Pieni Vatjusjärvi, Kurran järvi ja Valkeinen – sekä niitä ympäröivät viljelysalueet ja asutus. Viljelysalueet ja asutus tukeutuvat Ison Vatjusjärven ja Pienen Vatjusjärven länsipuolelta kulkevaan Nivalasta Haapavedelle johtavaan pohjois-eteläsuuntaiseen maantiehen. Tien varrelle muodostuu nauhamainen Vatjusjärven kylä. Kylässä on paljon maisemallisesti arvokkaita peltoja ja ennen 1960-lukua rakentuneita pihapiirejä. Maisemalle ovat ominaisia järvenrantanäkymät. Järvien ympärillä on myös loma-asutusta.” Sivu 27–28.

lähde: Kopsan tuulivoimapuiston II vaiheen osayleiskaavaseloitus osayleiskaava

https://www.haapavesi.fi/sites/default/files/liitetiedostot/Haapaveden%20Kesonm%C3%A4en_tuulipuiston_YK_SELOSTUS_09122019_0.pdf

Kuva 10. em. osayleiskaavaseloitus, sivu 25.

Kuva 10. Arvokkaat maisema-alueet ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristö

6.3. Vatjusjärven osayleiskaava Vatjusjärven vahvistettu osayleiskaava.

https://www.haapavesi.fi/sites/haapavesi.jict.fi/files/kaavoituskartat/vatjusjarvi_oyk_kaavaseloitus03102013.pdf

https://www.haapavesi.fi/sites/default/files/kaavoituskartat/vatjusjarvi_oyk_17_2_2014_18032014_10000.pdf

”Vatjusjärven kylä sijaitsee Haapaveden keskustaajaman eteläpuolella noin 5 km keskustasta etelään. Kylän yleisilmettä luonnehtii kulttuuriympäristö ja maisemaa hallitsevat

peltoalueiden lisäksi Iso- ja Pieni-Vatjusjärvi. Lisäksi suunnittelualueeseen kuuluu myös Kurranjärvi ja Valkeinen. Alueen halkaisee pohjois-eteläsuunnassa Nivalaan johtava tie 793. Asukkaita kylällä on väestörekisterikeskuksen mukaan 506 henkilöä (2012). Lähde: em. osayleiskaavaselostus sivu 3.

”Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa Vatjusjärvien alue on osoitettu maisemallisesti arvokkaaksi alueeksi. Rajausta on tarkennettu yleiskaavassa.” Lähde: osayleiskaavaselostus sivu 17.

Osayleiskaavasta löytyvät muun muassa Vatjusjärven suojellut rakennukset, muinaismuistomerkit ja erilaiset liiteselvitykset (esim. luonto). Lähde, viitattu 5.1.2025 <https://www.haapavesi.fi/vatjusjarven-osayleiskaava>

6.4. Vatjusjärvi on vanha ja perinteikäs kylä, perinnetietoa ja nykyaikaa

Koivulannevan tuulivoimapuistohankkeen lähimmät asutut kylät ovat (alle 2–10 kilometrin etäisyydellä) Vatjusjärvi, Etelälahti, Suotuperä, Karsikas sekä Ojanperä, Löytölänperä ja Sarjankylä. Em. mainituissa kylissä on toiminnassa olevia maatiloja, vakituista asutusta ja runsaasti loma-asutusta. Lähimmät asutut talot, riippuen mihin hankealueen rajat tarkasti piirretään, ovat alle 2 km etäisyydellä. Ja alle 3 km etäisyydellä on kymmeniä vakituksia asuintaloja sekä loma-asuntoja.

Jos OAS asiakirjaa lukeva henkilö ei tunne Koivulannevan hankealueen lähikyliä, järviä ja luontoa, hän luulee sen sijaitsevan suoturve-metsäisessä korvessa, josta lähimmät ihmiset asustavat Ison-Vatjusjärven rantamaisemissa Vattukylässä tai Haapaveden kaupungin keskustassa 10 km päässä tai Nivalan Maliskylällä. Todellisuudessa Vattukylä sijaitsee lähempänä Pyhäjokea kuin Vatjusjärveä.

o OAS-asiakirjassa sivulla 2 mainitaan: ”Lähin rakennusten tiivistymä sijaitsee hankealueesta koilliseen Ison Vatjusjärven läheisyydessä Vattukylässä. Alueen itäpuolella on myös käyttämättömiä lomarakennuksia. Lähimmät tiivimmin rakennetut alueet sijoittuvat tuulivoima-alueen lounaispuolelle Nivalaan Maliskylään ja koilliseen Haapaveden keskustaan, jotka molemmat sijaitsevat noin 10 kilometrin etäisyydellä.”

o Tutkitusti Vatjusjärvi on ollut asuttu kylä jo vuosisatoja ja edelleen siellä asutaan ja viljellään maata. Sukututkimusten perusteella sukuni esi-isät ovat asuneet Pikku-Vatjusjärven maisemissa jo 1600-luvulla. Vatjusjärven kylän historiasta, taloista ja asukkaista on saatavilla hyvää tietoa Vatjusjärven kyläkirjasta, ”Vatjusjärvi, kylä vetten varrella”, joka on ilmestynyt vuonna 2007.

o Kokemustiedon mukaan Koivulannevan hankealueen lähimmät vakituisesti asutut kylät ovat edelleen Vatjusjärvi ja Etelälahti sekä em. muut kylät. Lähijärviä ovat Kurranjärvi, Valkeinen sekä Iso ja Pikku Vatjusjärvi ja myös Mäyränjärvi.

o Kuka vastaa laaditun OAS-asiakirjojen totuudenmukaisuudesta tai oikeudellisuudesta? Osayleiskaava on myös pohjana ympäristövaikutusten arviointiohjelmalle sekä tuulivoimapuiston rakennusluvan perusteena.

7. Koivulannevan tuulivoimapuiston hankealueella ja sähkönsiirtoalueella havaintoja linnuista, muista eläimistä sekä luonnon antimista

7.1. Koivulannevan hankealueella asustelee monipuolinen lintu- ja eläinlajisto

7.1.1. Taulukko 1, lähdemateriaalit

1. Suomen lajien uhanalaisuusluokituksessa (Punainen kirja 2019) käytetyt lyhenteet: Erittäin uhanalaiset EN Erittäin suuri uhka hävitä luonnosta lähitulevaisuudessa, Vaarantuneet VU Suuri uhka hävitä luonnosta keskipitkällä aikavälillä., Silmälläpidettävät NT.

30.1.2025

Lähde: Suomen lajien uhanalaisuus - Punainen kirja 2019 (1).pdf Helsinki 2019
YMPÄRISTÖMINISTERIÖ • SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS viitattu 4.1.2025

2. Suomen neljäs lintuatlas toteutetaan vuosina 2022–2025, jossa selvitetään lintulajien pesimäaikainen levinneisyys ja pesimäalueet Suomessa sekä tutkitaan lajien levinneisyyksien muutoksia.

Lähde: lintuatlas. Creative Commons Nimeä 4.0. <http://tulokset.lintuatlas.fi> viitattu 4.1.2025

Lähde: Haapavesi, Suotuperä 710:341 | Lintuatlas - tulospalvelu viitattu 4.1.2025

3. Lintudirektiivi koskee kaikkien luonnonvaraisena elävien lintulajien suojelua EU:ssa. Sen tavoitteena on lajien ja niiden elinympäristöjen suojelu, lajien hoitaminen ja sääntely. Ja suojelu kattaa linnut, niiden munat, pesät sekä elinympäristöt. Suomessa oli vuonna 2028 254 direktiivin tarkoittamia lintulajeja 254.

Lähde: Lintudirektiivi viitattu 4.1.2025

4. Suomen kansainväliset vastuulajit EVA-lajit: Suomella on kansainvälinen vastuu tiettyjen pohjoisten alkuperäislajien säilyttämisestä ja lajien elinympäristö otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa. Lähde: Vastuulajit kaipaavat huomiota viitattu 4.1.2025
5. BirdLife Suomi | Suomessa alueellisesti uhanalaiset lintulajit viitattu 4.1.2025
6. Omat henkilökohtaiset lintu- ja muut eläinlajihavaintoni perustuvat yli 20 vuoden aikana maastokäyntien havaintoihin, kirjauksiin ja valokuvaamiseen Koivulannevan tuulivoimahankkeen alueella.

Kooste, taulukko 1. Linnut: 7 EN erittäin uhanalainen, 11 VU vaarantunut, 10 NT silmälläpidettävä
Yhteensä 39/80, ~49 % erityishuomion kohteena olevaa lintulajia on havaittu Koivulannevan tuulivoimahanke-alueen maastossa.

7.1.2.Kurki

Lisäksi Koivulannevan alue on kurkien syys-/kevätmuutto-reittiä. Ja itsekin olen nähnyt runsaasti kurkiauroja kevät- ja syysmuuttoaikoihin jo lapsuusvuosina Vatjusjärvellä.

Birdlifen kurkien muuttokartat, kts. lintujen-paamuuttoreitit-raportti-2023-birdlife.pdf

Kurki
Kevät

Kurjet saapuvat Suomeen pääosin Suomenlahden ylitse Virosta. Leveä muuttoreitti alkaa läntisen Suomenlahden rannikolta ja jakaantuu Pohjanlahdelle suuntautuvaksi reitiksi (NNW) ja sisämaan reitiksi (N-NE), joka jatkuu Perämeren rannikolle saakka. [1500]

Lähde: lintujen-paamuuttoreitit-raportti-2023-birdlife.pdf

viitattu 5.1.2025

Kurki
Syksy

Kurjen syysmuuttoreitillä yksilömäärät ovat paljon kevättä suurempia. Reitin lähtöpisteinä ovat kurkien kerääntymäalueet Oulun ja Vaasan seuduilla. Reitti on leveä ja muuttovirran sijainti vaihtelee vallitsevien tuulten mukaan. [5000]

Lähde: lintujen-paamuuttoreitit-raportti-2023-birdlife.pdf viitattu 5.1.2025

7.1.3. Riekko, teeri ja metso

Riekon eteläiset kannat vähenevät ja levinneisyysalue supistuu elinympäristön vähenemisen seurauksen. Yleisesti **riekon** taantumisen syitä ja uhkia ovat soiden kuivattaminen ja ilmastonmuutos. Koivulannevan alueella riekon on todettu pesivän jo vuodesta 2012 lähtien. Viimeisimmät riekon jäljet ja jätökset itse olen nähnyt keväällä 2022. Metsojen ja teerien soitimia olen itse nähnyt/kuullut useita kertoja. Talvisin 20–30 teeriparvet ovat pyrähtäneet lentoon samoilta alueilta jo vuosien ajan. Metso on yksi Suomen erityisvastuulajeista. Erityisvastuulajit ovat lajeja, joiden säilyttämiseen Suomi on sitoutunut erityisesti kansainvälisten sopimusten puitteissa. Metso on monin paikoin uhanalainen laji, ja sen elinympäristöjen säilyttäminen on tärkeää lajin suojelun kannalta.

Jo oli 20 vuotta metsäni ja naapurin metsä ovat olleet riistan rauhoitusalueita. Koivulannevan alueella ja etenkin luonnonvaraisilla soilla on **merkitystä etenkin kanalintujen pesimä- ja ruokailu-alueena**. Tiedetäänhän, että erityisesti **metso** viihtyvät laajoissa, yhtenäisissä ja luonnonmukaisissa metsissä. Metsoille mieleisiä metsiä tulee olla useita neliökilometrejä. Kanalintujen ravinnonlähteet männyt ja mustikat ovat hyvin menestyneet alueella.

7.1.4. Susi, karhu, hirvi, kauris

Lehtitietojen perusteella susia ja karhuja on havaittu viime vuosina useita kertoja Ojanperän/Vatjusjärven alueella. Muutama kuukausi sitten nähtiin Koivulannevilla viiden hirven lauma.

Vatjusjärvi/Ojanperä kylät kuuluvat Nivalan susireviirin alueeseen. Susireviirin alueelle on suunnitelmassa useita tuulivoimapuistoja, esim. Vasama Ylivieskassa ja Nivalan alueella Kukonaho. Myös Haapavedellä sijaitseva Haaponevan suunnitteluala ja Kesomäen suunnittelualaajennus ja toiminnassa oleva tuulipuistoalue todennäköisesti kuuluvat Nivalan susireviirin alueeseen.

7.1.5. Viitasammakko

Viitasammakoille turvetuotantoaluiden vesialtaat ovat otolliset asuinalueet. Myös Koivulannevan turvetuotantoalueella (tuotanto päättynyt) on nähty sekä viitasammakoita että sammakoita. Luontodirektiivin liitteen IV(a) suojellun viitasammakon elinympäristön heikentäminen tai hävittäminen on luonnonsuojelulain 78 §:n mukaisesti kielletty.

7.2. Luonnontilaiset suot

Luonnontilaisten soiden säilyttämisen merkitys korostuu virkistyskäytössä sekä marjastuksessa ja ihmisen hyvinvointia lisäävässä luontoharrasteissa (retkeily, valokuvaus, lintujen seuranta). Mitähän tutkimustuloksia olisi saatavilla luonnontilaisen suon muokkaamisesta? Kuinka paljon vapautuu kasvihuonekaasuja? Luonnontilaisilla soilla ovat maakerrokset maatuneet satoja vuosia ja turvekerrokset voivat olla useita metrejä paksuja. Luonnontilaiset suoalueet ovat kauniita ja niiden mekaaninen muokkaaminen vaikuttaa vesitalouteen, kasvihuonepäästöihin, moniin lukuisiin kasvi-, hyönteis- lintu- ja eläinlajeihin.

Omalla maallani sijaitseva luonnontilainen suo on määritelty: Neva, muu arvokas elinympäristö, reunoilla kitukasvuista mäntyä ja ojitusta. Lisäksi metsänhoidolliseksi ohjeeksi on annettu, että kuivatusoja/ojia ei saa kaivaa palstaan kiinni, suojavallin tulisi olla 20–30 metriä, ettei kuivateta luonnonvaraista suota.

7.3. Marjat, kasvit, hyönteiset

Koivulannevan alueella on monipuoliset marjamaastot. Marjastuksella on merkitystä ihmisten harrastuksena ja lähiruuan hankkimisessa. Lisäksi marjoilla, männyn urvuilla, mustikoilla, keväällä

aikaisin kukkivilla pajuilla ja kesän kukkivilla kasveilla on merkitystä eläinten ravintona. Kymmenet perhoset, kimalaiset ja muut pölyttäjät ovat lennelleet metsä- ja suomalaisemissa.

7.4.Koivulannevan alueen eläinlajisto on vuosien aikana monipuolistunut

Voimme arvailla syitä Koivulannevan alueen lajien monipuolistumiseen:

1. Luonnon ja lintujen seuranta on lisääntynyt, niiden merkitys ihmisille on lisääntynyt.
2. Alueella on ollut yli 15 vuotta riistan rauhoitusalue, Haapaveden metsästysyhdistys ry (kymmeniä hehtaareja). Joten eläimet ovat saaneet kulkea ja lisääntyä vapaasti. Metsästysseuroilta kysyttäessä he eivät ole tietoisia ko. alueiden riistakannoista (arviointiohjelmassa on kirjoitettu, että riistalajeja ja määriä kysellään paikallisilta metsästysseuroilta).
3. Koivulannevan lähialueiden suojelualueet: Hiidenkallio, Mustakorpi sekä Luonnonperintösäätiön omistama Kettukangas ja hankealueelle sijoittuva METSO-kohde Tuomimäki-tila.
4. Lähialueiden tuulipuistojen perustamisen ja toiminnan myötä eläimet ovat paenneet /hakeutuneet/vaeltaneet luonnontilaisille ja elinympäristöiltään sopivimmille asuinalueille.
5. Koivulannevan turvetuotannon päättyminen. Toisaalta on voinut lisätä esim. viitasammakon ja vesilintujen esiintymistä.
6. Ojanperän metsäpalosta (1940-luvulla) säilyneitä puita on säästetty erällä metsäkiinteistöillä metsäneuvojan ohjeesta tuleville sukupolville. Palokoro- ja aihkimännnyissä on nähtävillä tikkojen pesäkoloja sekä tervapääskyjen asuntoja.

8.Koivulannevan tuulivoimahankkeen uhkia alueen ympäristölle ja eläinlajistolle

Tulevaisuudessa, jos Koivulannevan tuulivoimahanke toteutuisi, kaikkien alueella esiintyvien eläimien uhkina ovat vedenpintojen mahdolliset vaihtelut (kuivuus, tulvat), maanmuokkaukset, syvien ja leveiden ojien lisääntyminen, melu, maan huojunta/tärinä, liikenteen lisääntyminen, ympäristön saastumiseen liittyvät riskit ja kasvillisuuden muuttuminen sekä rupelien pyöriminen ja ainainen välke.

Luonnonsuojelulaki ja EU:n lintudirektiivi suojaavat lintujen pesintöjä. Linnuilla on pesimärauha kevästä kesään. Pesät ovat rauhoitettuja, eikä pesintää saa häiritä. Ja esimerkiksi joutsen käyttää samaa pesäpaikkaa vuodesta toiseen ja pesinnän suoja on ympärivuotinen. Eläinsuojelulaki suojaaa emoja ja poikasia pesinnän häiritsemisen mahdollisilta kärsimykseltä.

Marjasadot tuhoutuisivat maanmuokkausten myötä, merkitystä eläimistölle ja ihmisille.

Erityisesti kanalintujen poikasien uhkana on hukkuminen isoihin ojiin ja hirvien kulkupolut katkeaisivat. Erityisesti elinympäristön muutoksista kärsisivät:

- o erittäin uhanalaiset lajit, muun muassa tervapääsky (omat havainnot pesäpuista ja lentelevistä linnuista), huuhekaja, kuhankeittäjä, hömötiainen ja susi. Rauhoitettu viitasammakko.
- o vaarantuneet ja silmälläpidettävät lajit, mm. maakotka ja riekko.

Koivulannevan hankealueen ja sähkönsiirtoverkoston lähialueella – säde 20 km- on rakentumassa sekä suunnitteilla laaja tuulivoimahankekeskittymä, jolloin hankkeilla on varmasti yhteisvaikutuksia, negatiivisia yhteisvaikutuksia luonnolle, eläimille ja ihmisille.

Jos oletetaan, että sudet väistävät tuulivoimarakentamista ja laajojen alueiden ottamista tuulivoimatuotantoon, mihin sudet väistävät Nivalan reviiriltä?

Sudet, kuin myös karhut, hirvet ja kaurit (onko Koivulannevan hanke-alueella tai sähkönsiirto suunnitelmissa havaintoja metsäpeuroista?) tarvitsevat laajat asumattomat asuinalueet elää ja lisääntyä. Jos myös Koivulannevan alueelle tulisi tuulivoima-alueeksi, mihin ne muuttaisivat, kun lähiympäristössä 20 km säteellä metsät ja maat on otettu muuhun käyttöön (=tuulivoimalle)?

Kurkien kevät- ja syysmuuttoreitit olisi suunnattava toisaalle, kuinka paljon lintuja ennättäisi törmätä myllyjen siipiin ennen kuin linnut ymmärtäisivät, ettei tämä ole enää turvallinen reitti? Tai mihin kurjet voisivat laskeutua levähtämään ja kokoontumaan?

Eläimet kuulevat ääniä erilailla kuin ihmiset. Tiedetään, että eläimet pakenevat maanjäristys- ja tulivuorenpurkauksia sekä tsunami-alueilta jo paljon aiemmin kuin edes ihmisten mittauslaitteet niihin reagoivat. On myös tutkimustuloksia, etteivät metsot totu tuulivoimaan edes useissa vuosissa. Tuulivoiman rakentamisesta johtuvat äänet, pölyt ja tärinät sekä maansiirtotyöt heikentävät myös kanalintujen soidinrauhaa ja pesintää.

Koivulannevan tuulivoimapuiston hankealueella sijaitsee useita hehtaareja luonnontilaisia soita toisin kuin osayleiskaavassa ja ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa mainitaan ("pääosin ojitettuja soita"). Toki kaikki luonnontilaista suota omistavat maanomistajat eivät ole tehneet vuokrasopimuksia tuulivoimafirman kanssa. Mutta jos naapuritontille alettaisiin kaivamaan ja tekemään massiivisia maansiirtotöitä, vaikuttaisivat ne koko alueen alkuperäisiin luonto-olosuhteisiin.

- Miten luonnontilaiset räme- ja nevasuot määritellään luontotyyppien luokituksissa ja myös Pohjois-Pohjaan soiden suojeluohjelmissa? Luonnontilaisia soita lienee vähän enää jäljellä myös Pohjois-Pohjanmaalla.

8.1.Vesistöt

OAS-suunnitelmassa ei mainita mitään hankealueen lähijärvistä eli mainitsematta jäävät Mäyränjärvi, Kurranjärvi, Valkeinen, Iso-Vatjusjärvi ja Pieni-Vatjusjärvi tai Nivalan puolella Erkkisjärvi. Koivulannevan alue sijaitsee vedenjakaja-alueella ja laskuvesiä kulkeutuu eri suuntiin. Koivulannevan turvetuotannon aikoina alueen alapuolisista vesistöistä oli kyläläisillä huolta veden laadusta. Alapuolisia vesistöjä ovat muun muassa Sarjanoja, Erkkisjärvi, Malisjoki, Pidisjärvi ja Kalajoki.

- Minkälainen vaikutus näiden järvien vesitaloudelle olisivat tuulivoimaloiden vaatimat suuret kaivaukset ja maanmuokkaukset tai teiden rakentaminen ja ojat?
- Onko ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa huomioitu hankealueen ala- ja yläpuoliset vesistöt?

8.2.Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen.

Alueen ihmisten elämään kuuluisivat matalataajuiset äänet (siipien pyörintä ja voimaloiden moottorit) ja näkyisi ainainen välke. Tuulivoimalat olisivat asuinviihtyvyyttä ja luonnonharrastusta vähentämässä. Teiden rakentamiset, leventämiset ja lisääntyvä liikenne toisivat saasteita ja melua. Miten ihmisten hyvinvoinnin ja virkistyskäytön kannalta vesistöt ja metsät olisivat käytössä? Lisääntyisikö tuulimyllyn lavoista mikromuoveja ympäristöön?

8.3.Muut vaikutukset

Olisi mielenkiintoista tietää miten Haapavesi/Vatjusjärvi sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan virkistysverkko- ja palvelualueissa tehdyssä Hiljaisten alueiden selvityksessä. Selvityksessä on tutkittu kolmea erilaista hiljaisuusluokkaa; potentiaaliset alueet, maaseutumaiset hiljaiset alueet sekä luonnonrauha-alueet. Lähde: POHJOIS-POHJANMAAN VIRKISTYSVERKKOSELVITYS <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2020/09/B80.pdf>

Olisi mielenkiintoista tietää myös, miten Koivulannevan tuulivoima-hankkeessa huomioidaan valtakunnallisia ja EU-säädöksiä liittyen meluun, melun terveysvaikutuksiin sekä luonnolle että ihmisille. Miten huomioidaan luonnonsuojelualueiden hiljaisten alueiden säilyminen? Niiden lähelle ei tule sijoittaa toimintoja, joiden melu kantautuisi alueille taustamelua voimakkaampana. Lähde: Valtioneuvoston periaatepäätös meluntorjunnasta, Ympäristöministeriön raportteja 2007,7. Ympäristöministeriö.

9.Loppu kysymykset ja kommentit:

1. Jos maanomistaja ei ole solminut maanvuokrasopimusta ko. hankealueen tuulivoimayrityksen kanssa, voidaanko maat merkitä tuulivoimahankealueeseen kuuluviksi ja hankkeen kaavoitukseen liittyviin karttoihin kuuluviksi? Mikä on maanomistajan oikeus omaan maahansa?
2. Hanketilaisuudessa 11.12.2024 hankkeen esittelijä kertoi, että 60 % hankealueen pinta-alalle on solmittu maanvuokrasopimukset. Lisäksi hän totesi, että jos maanomistaja ei ole solminut maanvuokrasopimusta, ei hänen mailleen suunnitella tuulipuistoinfraa. Miten tämä näkyy nyt suunnittelussa?
3. Missä vaiheessa ko. hanke-alueen kartta päivitetään vastaamaan vain solmittujen maanvuokrasopimusten maita?
4. En ole solminut maanvuokrasopimusta Megatuuli/Energense/Valorem kanssa enkä koskaan sitä tule allekirjoittamaan. Enkä anna kellekään ympäristövaikutusten arviointia suorittavalle taholle lupaa mitata ja tutkia maitani taikka asentaa riistakameroita mailleeni. Ovatko ko. työntekijät tietoisia kenen maanomistajan kanssa maanvuokrasopimukset on tehty?
5. **Omana mielipiteenäni esitän ELY-viranomaisille: Toivon Koivulannevan tuulivoimahankkeen liittyvien ympäristövaikutusten arviointiohjelman sekä sen perusteena olevan Koivulannevan osayleiskaavan OAS jäädyttämistä ja koko hankkeen päättämistä edellä mainituin perustein, luvut 3–6. Lisäperusteet luvut 7–8, tuulivoimapuiston laajat ympäristövaikutukset ja yhteisvaikutukset lähialueen muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.**
6. **Koivulannevan tuulivoimahankkeen osalta kannatan: Vaihtoehto 0 (VE0):** Hanketta ei toteuteta, eikä hankealueelle tule uutta toimintaa.
7. Pyydän yhteystietojen sekä kiinteistötietojen salaamista julkiselta osuudelta ja pyydän lähettämään mielipiteestä palautetta, kiitos (*osoite poistettu*)